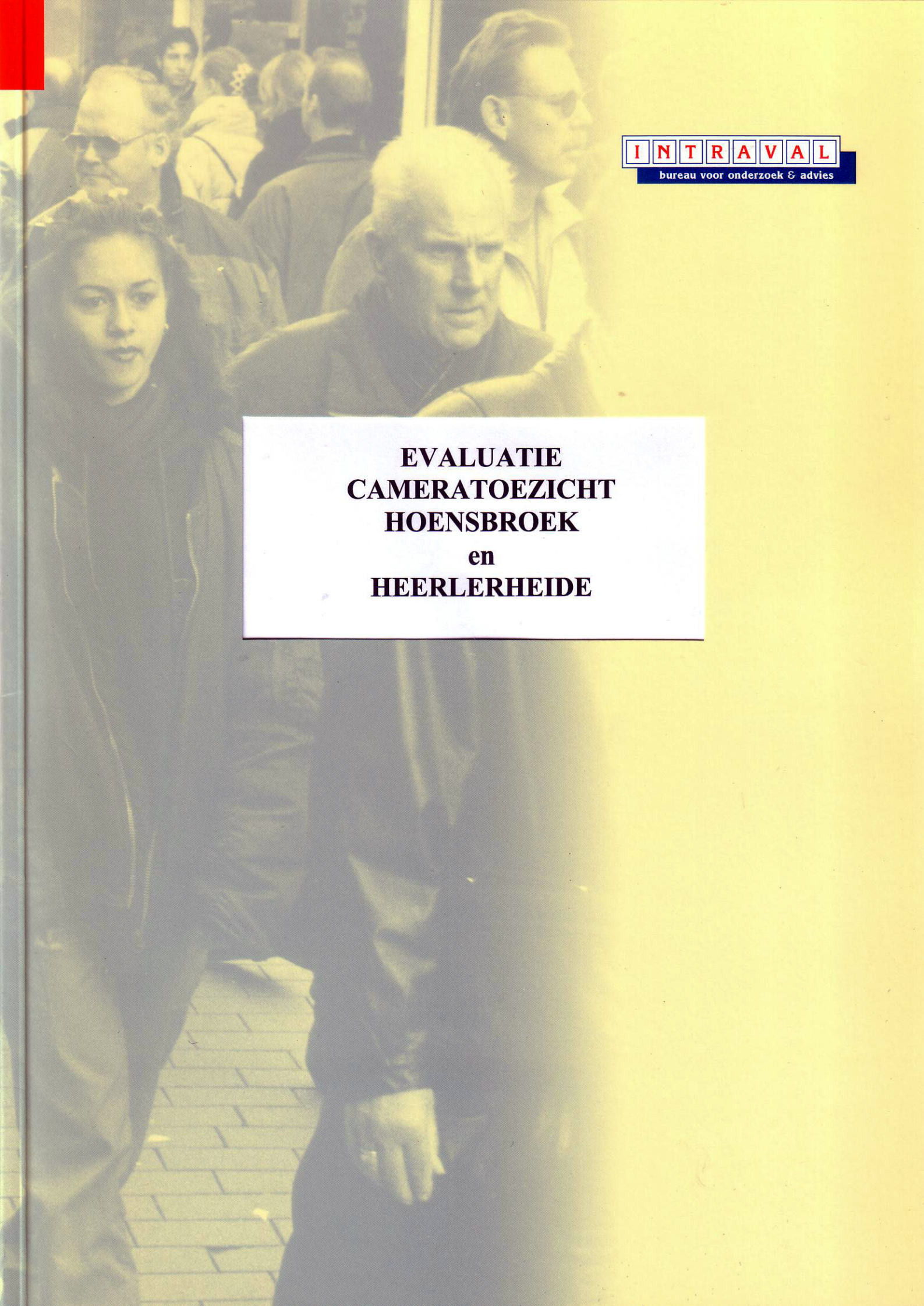

INTRAVAL
bureau voor onderzoek & advies

EVALUATIE CAMERATOEZICHT HOENSBROEK en HEERLERHEIDE

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Juni 2008, 2e druk

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: drs. J. Snippe, A. Beelen MSc., drs. R. Nijkamp, drs. B. Bieleman
Opmaak: A. Beelen
Druk: Repro GMW
Opdrachtgever: Gemeente Heerlen

ISBN 978 90 8874 032 9

INHOUDSOPGAVE

			Pagina
Hoofdstuk 1	**Inleiding**		**1**
	1.1	Achtergrond	1
	1.2	Probleemstelling	2
	1.3	Onderzoeksopzet	2
	1.4	Leeswijzer	4
Hoofdstuk 2	**Winkelcentrum Heerlerheide**		**5**
	2.1	Veiligheidsbeleving	5
	2.2	Criminaliteit en overlast	7
	2.3	Toezicht	9
	2.4	Verwachtingen en ervaringen cameratoezicht	11
Hoofdstuk 3	**Winkelcentrum Hoensbroek**		**13**
	3.1	Veiligheidsbeleving	13
	3.2	Criminaliteit en overlast	14
	3.3	Toezicht	17
	3.4	Verwachtingen en ervaringen cameratoezicht	19
Hoofdstuk 4	**Akerstraat Noord en Heisterberg**		**21**
	4.1	Veiligheidsbeleving	21
	4.2	Criminaliteit en overlast	22
	4.3	Toezicht	25
	4.4	Verwachtingen en ervaringen cameratoezicht	27
Hoofdstuk 5	**Registratiegegevens**		**29**
Hoofdstuk 6	**Conclusies**		**31**
	Geraadpleegde literatuur		**35**
Bijlage	**Onderzoeksmethoden en respons**		**37**

1. INLEIDING

In de gemeente Heerlen zijn in het najaar van 2005 in het kader van een uitbreiding van het cameratoezicht camera's geplaatst in een drietal gebieden: het winkelcentrum Hoensbroek, het winkelcentrum Heerlerheide en de staten Heisterberg en Akerstraat-Noord.

Uit de evaluatie van het cameratoezicht in het centrum van Heerlen blijkt dat de veiligheidssituatie is verbeterd (Snippe e.a. 2005). Bewoners en ondernemers voelen zich veiliger en ervaren minder overlast in het centrum. Het cameratoezicht is ook een goed hulpmiddel voor de politie bij de opsporing van delicten en het voorkomen van overlast. De gemeente Heerlen heeft besloten om ook in de beide winkelcentra en de straten Heisterberg en Akerstraat-Noord camera's te plaatsen.

De algemene doelstelling van het cameratoezicht luidt: "door middel van het toezicht houden door gebruik te maken van camera's worden openbare orde problemen voorkomen en vroegtijdig gesignaleerd en kunnen strafbare feiten worden opgelost. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het terugdringen en voorkomen van onveiligheidsgevoelens in de gemeente Heerlen" (Gemeente Heerlen 2002). Het uiteindelijke doel is de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in Heerlen. Voorafgaand aan het cameratoezicht blijkt uit een in 2003 gehouden bewonersenquête dat 51% van de inwoners van Heerlen zich wel eens onveilig voelt.[1] Dit is minder dan het landelijk gemiddelde van 28%.[2]

Na de invoering van het cameratoezicht wil de gemeente de volgende resultaten bereiken: verhogen van de leefbaarheid en veiligheid; verbeteren van de veiligheidsgevoelens van bewoners, ondernemers, werknemers en winkelend publiek; verkrijgen van beelden voor ondersteunend bewijsmateriaal bij opsporingsonderzoek; verminderen van het aantal incidenten en van overlast in het algemeen; en vroegtijdig signaleren van incidenten.

1.1 Achtergrond

In het kader van Operatie Hartslag is reeds een groot aantal samenhangende maatregelen genomen om (drugs)overlast terug te dringen en de veiligheidsbeleving te verbeteren in en rond het centrum van Heerlen. Hierbij kan cameratoezicht als een aanvullende maatregel worden beschouwd. Daarnaast is cameratoezicht een maatregel in het kader van de aanpak van uitgaansgeweld binnen het convenant "Veilig uitgaan Heerlen-Centrum". In navolging van Operatie Hartslag heeft de gemeente Heerlen ook in de winkelcentra Heerlerheide en Hoensbroek en de straten Akerstraat-Noord en Heisterberg cameratoezicht ingevoerd. Het invoeren van het cameratoezicht op de drie locaties komt voort uit de verhoudingsgewijs hoge onveiligheidsgevoelens en de overlast in deze gebieden voor bewoners, ondernemers, werknemers en winkelend publiek.

Om de resultaten van het cameratoezicht na te gaan, heeft de gemeente voorafgaand aan de proef in het najaar van 2005 een nulmeting laten verrichten. Precies twee jaar later, in het

[1] www.parkstad-limburg.nl

[2] Uit de tweejaarlijkse metingen van de landelijke Politiemonitor Bevolking blijkt dat in 2003 landelijk ruim een kwart (28%) van de bevolking zich wel eens onveilig voelt (Politiemonitor 2003). Dit percentage ligt significant lager dan in 2001 (29%) en zelfs lager dan ooit in de politiemonitor is gemeten. De daling doet zich reeds vanaf 1999 voor.

najaar van 2007, heeft een vervolgmeting plaatsgevonden. Beide metingen zijn uitgevoerd door onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL. In dit eindrapport worden de resultaten van de metingen besproken.

1.2 Probleemstelling

De probleemstelling van het evaluatieonderzoek luidt als volgt:

> *Zijn na de invoering van het cameratoezicht de leefbaarheid en de veiligheid in de cameragebieden verbeterd?*

Uit het voorgaande komen de volgende thema's voor de evaluatie van het cameratoezicht naar voren:

- (on)veiligheidsgevoelens;
- (uitgaans)gewelds- en vermogensdelicten;
- (drugs)overlast;
- werkzaamheden politie en uitvoerders cameratoezicht;
- verwachtingen over en ervaringen met cameratoezicht.

1.3 Onderzoeksopzet

Belangrijk bij een goede evaluatie van cameratoezicht is een meting voorafgaande aan de invoering ervan. Deze nulmeting legt de uitgangssituatie vast. Met de herhalingsmeting twee jaar na de invoering van cameratoezicht zijn de veranderingen vast te stellen. In deze rapportage zijn de gevoelens van (on)veiligheid, slachtofferschap, ooggetuige, ervaren overlast en geregistreerde gewelds- en overlastincidenten voor en na de introductie van het cameratoezicht vergeleken. Om na te gaan of hierbij sprake is van daadwerkelijke verschillen is gekeken of de verschillen statistisch significant zijn, dat wil zeggen dat ze niet op toeval berusten. Dit betekent dat in sommige gevallen de percentages tussen beide metingen weliswaar verschillen, maar dat het gemeten verschil of te gering is of gebaseerd is op een te beperkt aantal respondenten om van betrouwbare, daadwerkelijk statistisch significante verschillen te kunnen spreken. Voor het berekenen van de significantie is gebruik gemaakt van chi-kwadraat (voor het toetsen van verschillen in proporties van dichotome variabelen tussen voor- en nameting) en t-toetsen (voor het toetsen van gemiddelde scores tussen voor- en nameting).

Methoden
Het evaluatieonderzoek bestaat uit enkele samenhangende onderdelen, waarbinnen diverse onderzoeksmethoden en -technieken zijn toegepast. De kern van het onderzoek bestaat uit een herhaalde enquête onder de direct betrokkenen op de volgende locaties:

- winkelcentrum Heerlerheide:
  - bezoekers;
  - bewoners;
  - ondernemers;
- winkelcentrum Hoensbroek:
  - bezoekers;
  - bewoners;
  - ondernemers;
- Akerstraat-Noord en Heisterberg:
  - bezoekers;
  - bewoners;
  - ondernemers.

De enquêtes onder bezoekers, bewoners en ondernemers zijn aangevuld met registratiegegevens van de politie. Daarnaast zijn interviews gehouden met medewerkers van politie, gemeente en stadstoezicht.

Enquêtes bezoekers
Bezoekers van de cameragebieden zijn op aselecte wijze op straat benaderd met het verzoek mee te werken aan het onderzoek. Naam en telefoonnummer zijn genoteerd indien de bezoeker zijn medewerking wilde verlenen, waarna de vragenlijst op een later tijdstip telefonisch is afgenomen. Het ter plekke afnemen van vragenlijsten leverde een relatief lage respons op. Veel bezoekers waren onderweg voor de dagelijkse boodschappen en belken geen tijd of zin te hebben aan een enquete mee te werken.

Zowel voor als na de invoering van het cameratoezicht is bij aselect gekozen bezoekers een enquête afgenomen. In 2005 betrof dit 249 bezoekers en twee jaar later zijn 233 bezoekers geënquêteerd. De respons bij de telefonische enquête is hoog en bedraagt tenminste 68%. Bij de bezoekers is voornamelijk geïnformeerd naar: de gevoelens van veiligheid; overlast; gewelds- en vermogensdelicten; slachtofferschap; en verwachtingen van c.q. ervaringen met het cameratoezicht.

Enquêtes ondernemers
Het aantal ondernemers in de drie cameragebieden is te klein om een aselecte steekproef te trekken. Alle ondernemers zijn meegenomen in beide metingen.

De ondernemers zijn door de enquêteurs op de werkplek benaderd, waar ter plekke een vragenlijst is afgenomen. De vragenlijst is beantwoord door de bedrijfsleider, de eigenaar van de zaak of een vaste medewerker. Voor de invoering van het cameratoezicht in 2005 is bij 100 ondernemers een enquête afgenomen en in 2007 zijn 94 ondernemers bevraagd. De respons is redelijk hoog en bedraagt tenminste 59%. De vragen voor de ondernemers gaan met name in op: ervaringen met het cameratoezicht; de veiligheid in en rondom de zaak; en aantallen en soorten gewelds- en vermogensdelicten; maatregelen die zij hebben genomen ter verbetering van de veiligheid in en rondom hun zaak; het gedrag van de bezoekers; de sfeer in de zaak en de sfeer op straat.

Enquêtes bewoners
Onder de bewoners rond het winkelcentrum Heerlerheide en het winkelcentrum Hoensbroek zijn aselecte steekproeven getrokken uit alle adressen zoals bekend bij de gemeente. In Akerstraat-Noord en Heisterberg zijn allen bewoners meegenomen.

De bewoners zijn, voor zover mogelijk, telefonisch benaderd. Indien het telefoonnummer niet bekend is, is bij hen een brief met vragenlijst in de brievenbus gedaan. Daarnaast zijn de enquêteurs bij de bewoners langsgegaan om de vragenlijst ter plekke af te nemen. In totaal zijn in 2005 211 bewoners geënquêteerd en in 2007 192 bewoners geënquêteerd. De respons is redelijk hoog en bedraagt tenminste 57%. De bewoners is voornamelijk gevraagd naar: de veiligheidsbeleving; overlast; gewelds- en vermogensdelicten; slachtofferschap; en verwachtingen van c.q. ervaringen met het cameratoezicht.

Registratiegegevens
In de twee jaren na de invoering van het cameratoezicht zijn bij de politie Heerlen cijfers verzameld over incidentmeldingen van diefstallen, geweldsincidenten, vandalisme en overlastincidenten in de cameragebieden. Door een vergelijking met de cijfers van 2004 en 2005, de jaren voorafgaande aan en 2006 en 2007, de jaren na invoering van het cameratoezicht, kunnen ontwikkelingen in criminaliteit en overlastmeldingen worden vastgesteld.

Gesprekken sleutelinformanten
Voor de procesevaluatie over de samenwerking tussen politie, stadstoezicht, VCS International en gemeente zijn twee jaren na invoering van het cameratoezicht gesprekken gevoerd met medewerkers van de betrokken organisaties. Tijdens de gesprekken is ingegaan op ontwikkelingen in criminaliteit, overlast en leefbaarheid, invloed op hun taken en op de daders en slachtoffers van (gewelds)incidenten in de cameragebieden. Daarnaast is aandacht besteed aan de samenwerking tussen de betrokken partijen en de knelpunten die zich hebben voorgedaan.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de resultaten van de enquêtes onder bewoners, bezoekers en ondernemers in winkelcentrum Heerlerheide,. Er wordt aandacht besteed aan de veiligheidsbeleving, misdrijven waarvan men slachtoffer is geweest, overlast die zij hebben ervaren, de ervaringen met het optreden van de politie en de meningen over het cameratoezicht. In de twee daaropvolgende hoofdstukken wordt hetzelfde gedaan voor het winkelcentrum Hoensbroek en het cameragebied Akerstraat-Noord, Heisterberg. In hoofdstuk 5 worden de ontwikkelingen in incidentmeldingen bij de politie in de gemeente Heerlen besproken. Tenslotte worden in hoofdstuk 6 de conclusies weergegeven.

2. WINKELCENTRUM HEERLERHEIDE

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de meting voorafgaand aan de invoering van het cameratoezicht en de meting twee jaar nadat de camera's zijn geplaatst. Er zijn enquêtes gehouden onder de bewoners, bezoekers en ondernemers in het cameragebied rond winkelcentrum Heerlerheide. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de (on)veiligheidsbeleving van de bewoners, bezoekers en ondernemers, misdrijven waarvan zij slachtoffer zijn geweest, de overlast die zij hebben ervaren, de ervaringen met het optreden van de politie, de meningen over het cameratoezicht en de ervaringen met het cameratoezicht.

2.1 Veiligheidsbeleving

In deze paragraaf worden de gevoelens van (on)veiligheid van de geënquêteerde bewoners, bezoekers en ondernemers in het centrum beschreven. Eveneens is hen gevraagd naar het mijden van plekken in deze omgeving.

Winkelcentrum
De gevoelens van veiligheid van de geënquêteerde bewoners en de bezoekers zijn na de invoering van het cameratoezicht toegenomen, de veiligheidsgevoelens van ondernemers zijn daarentegen niet verbeterd(zie figuur 2.1). Bij de bezoekers is het percentage dat zich veilig voelt gestegen van 73% in 2005 naar 80% in 2007. Ook de bewoners ervaren een verbetering van de veiligheidsgevoelens na invoering van het cameratoezicht: bij hen voelde in 2005 60% zich veilig tegenover 76% in 2007. Bij de ondernemers is het percentage dat zich veilig voelt gedaald van 65% in 2005 naar 55% in 2007.[1]

Figuur 2.1 Veilig voelen in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %

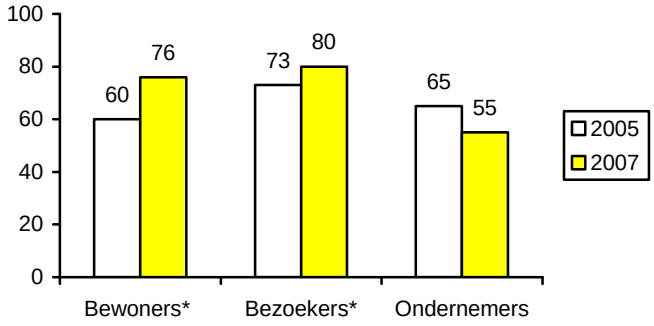

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

[1] Ondanks het relatief grote verschil in procentpunten tussen 2005 en 2007 is dit verschil niet significant vanwege de lagere aantallen respondenten bij ondernemers (n = 34 in 2007) dan onder bezoekers (n = 102) en bewoners (n = 91).

Algemeen
Er is tevens gevraagd naar het algemene gevoel van veiligheid, waarbij niet aan een specifieke locatie is gerefereerd. Ook hier geldt dat bewoners en bezoekers zich veiliger zijn gaan voelen en ondernemers zich onveiliger zijn gaan voelen (figuur 2.2). De daling van het veiligheidsgevoel bij ondernemers in het algemeen is sterker dan die bij veiligheidsgevoelens in het cameragebied. Bij bewoners en bezoekers stijgt het veiligheidsgevoel in het algemeen ongeveer even sterk als het veiligheidsgevoel in het cameragebied.

Figuur 2.2 Veilig voelen in het algemeen in 2005 en 2007 in %

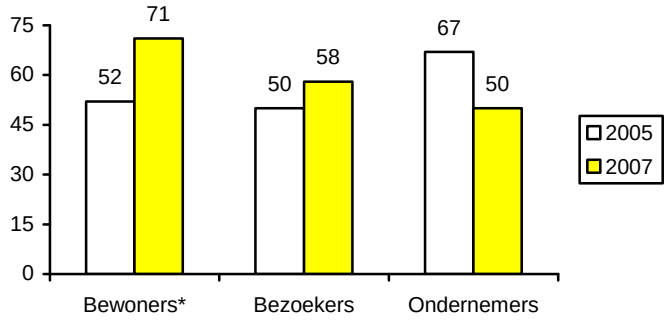

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Mijden plekken
Het percentage bewoners en bezoekers dat aangeeft wel eens plekken te mijden in het winkelcentrum is gedaald. In 2005 geeft 47% van de bewoners aan dat zijn wel eens plekken mijden, in 2007 is dit afgenomen tot 26% (figuur 2.3). Bij bezoekers is er sprake van een daling van 24% in 2005 naar 16% in 2007. Bij de ondernemers is eveneens een daling waar te nemen. Het minder vermijden van plekken is een indicatie van de toegenomen veiligheid in het cameragebied.

Figuur 2.3 Mijden van plekken in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007 in %

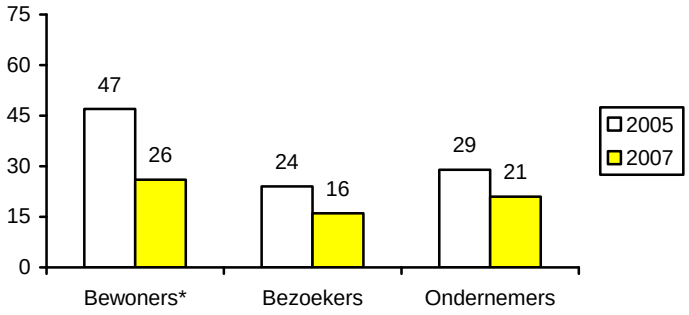

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

2.2 Criminaliteit en overlast

De bewoners, bezoekers en ondernemers is eveneens gevraagd hoe vaak zij in het winkelcentrum Heerlerheide slachtoffer zijn geweest van vandalisme, geweld of agressie en tevens hoe vaak zij dit zelf hebben gezien (ooggetuige van zijn geweest). Indien zij slachtoffer van een misdrijf zijn geweest is vervolgens gevraagd of zij daar ook aangifte van hebben gedaan. Tevens is gevraagd in hoeverre zij overlast hebben ervaren, zowel voorafgaande als na invoering van het cameratoezicht.

Slachtofferschap
Het percentage bewoners, bezoekers en ondernemers dat aangeeft in 2007 slachtoffer te zijn geweest van agressie of geweld is gedaald ten opzichte van het percentage in 2005 (figuur 2.4). In 2005 waren 29% van de bewoners, 23% van de bezoekers en 61% van de ondernemers slachtoffer van agressie of geweld. In 2007 is dit respectievelijk 19%, 14%, en 53% van deze groepen. Indien een respondent aangeeft dat hij of zij inderdaad slachtoffer is geweest van agressie, geweld of vandalisme, is de vraag gesteld of hiervan aangifte is gedaan. Het merendeel van de geënquêteerde bewoners (65% in 2007), bezoekers (64% in 2007) en ondernemers (67% in 2007) doet geen aangifte van agressieve of gewelddadige incidenten waarvan zij slachtoffer zijn geweest. Dit percentage is ten opzichte van 2005 iets toegenomen. In 2005 geeft 56% van de bewoners aan geen aangifte te hebben gedaan, voor bezoekers en ondernemers is dit respectievelijk 62% en 50% van de respondenten.

Figuur 2.4 Slachtoffer van voorval of misdrijf in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %

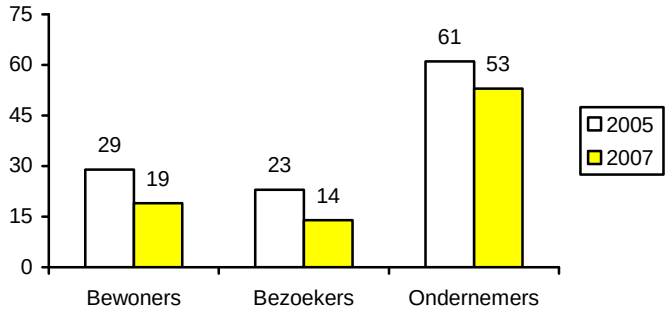

Ooggetuige
De afzonderlijke totaalpercentages van bewoners, bezoekers en ondernemers die wel eens getuige zijn geweest van een voorval of misdrijf zijn in 2007 gedaald (figuur 2.5). Bij de bewoners is het verschil hierin significant. Het aantal keren dat bewoners, bezoekers en ondernemers gemiddeld agressie of geweld hebben gezien is gedaald van respectievelijk 1,25; 1,53; en 3,17 keer in 2005 naar 1,08; 0,93; en 1,97 keer in 2007.

Figuur 2.5 Ooggetuige van voorval of misdrijf in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %

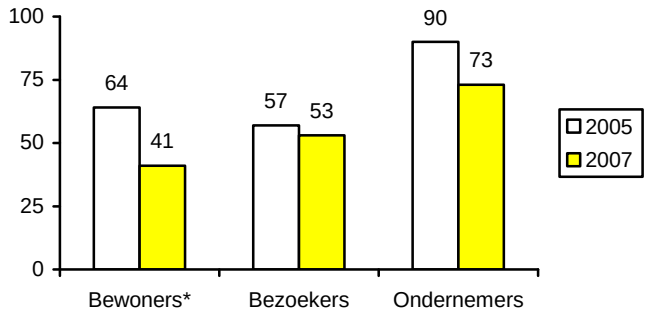

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Voorvallen

De bewoners, bezoekers en ondernemers is verder gevraagd om van verschillende voorvallen en misdrijven aan te geven of die naar hun mening voorkomen in het winkelcentrum Heerlerheide. In figuur 2.6 zijn ze onderverdeeld in vier groepen: vermogensdelicten (fietsendiefstal; diefstal uit auto's; beschadiging/ vernieling auto's; inbraak in woningen); dreiging (bedreiging; verbale agressie; dronken mensen op straat; vrouwen en mannen die op straat worden lastig gevallen; geweldsdelicten); verloedering (overlast groepen jongeren; bekladding van muren of gebouwen; vernieling telefooncellen/ bushokjes; hondenpoep op straat; rommel op straat; gebruik van alcohol op straat; geluidsoverlast); drugs (gebruik van drugs op straat; handel in drugs; overlast van verslaafden op straat; straatprostitutie).

Volgens de bewoners komen de meeste voorvallen en misdrijven in 2007 significant minder vaak voor dan in 2005 (figuur 2.6). Evenals de bewoners geven ondernemers en bezoekers aan dat vermogensdelicten minder voorkomen. Bij de andere type voorvallen en misdrijven is er naar de mening van de bezoekers en de ondernemers geen (significante) verbetering opgetreden.

Figuur 2.6 Veel voorkomende voorvallen of misdrijven in en rond winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %.

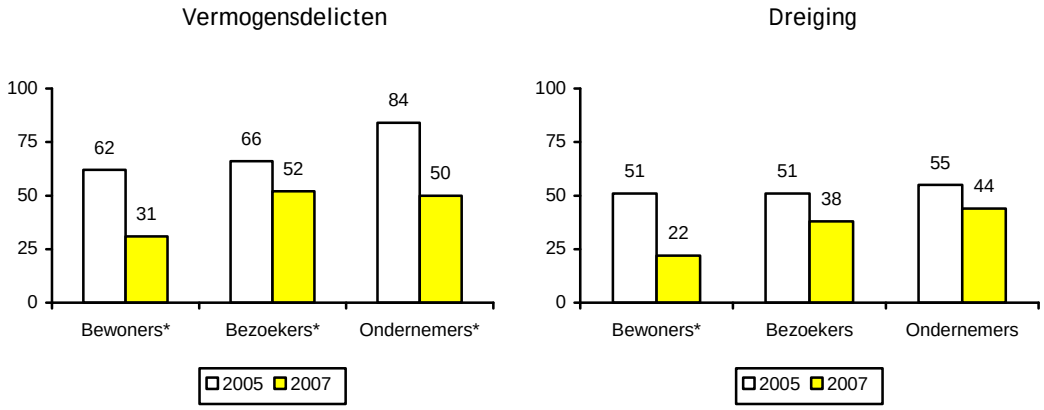

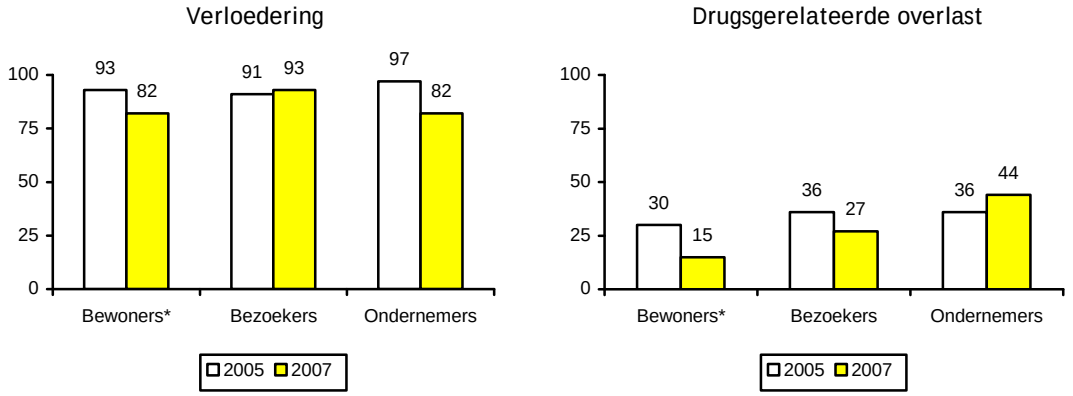

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Hinder ervaren

Vervolgens is gevraagd of bewoners, bezoekers en ondernemers hinder hebben ondervonden van drugsverslaafden en jongeren. Uit de vergelijking van de metingen blijkt dat bewoners significant minder overlast van verslaafden in het winkelcentrum ervaren(figuur 2.7). Ze geven significant aan steeds minder overlast te ervaren van zowel het vervuilen van het portiek of de straat door verslaafden als het rondslingeren van gebruikte spuiten in portieken of op straat. Ondernemers en bezoekers geven aan minder vaak overlast van verslaafden te ervaren na plaatsing van camera's, maar dit verschil is onvoldoende groot om significant te zijn.

Ook van jongeren ervaren de bewoners rond winkelcentrum Heerlerheide in 2007 significant minder overlast dan in 2005. Ook het percentage bezoekers dat overlast van jongeren ervaart is gedaald, maar dit is niet significant. Het percentage ondernemers dat overlast ervaart is daarentegen in 2007 enigszins gestegen. Ook dit verschil is niet significant.

Figuur 2.7 Ervaren overlast gedrag jongeren en verslaafden in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %

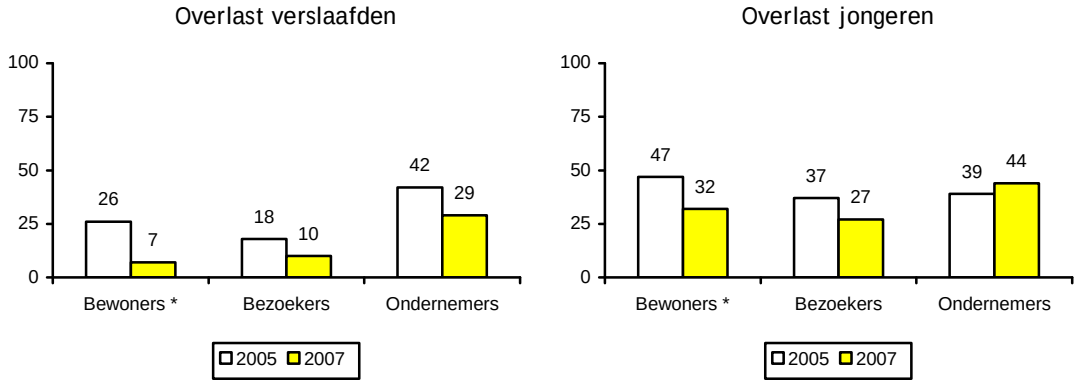

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

2.3 Toezicht

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de mening van de bewoners, bezoekers en ondernemers over het optreden van politie en toezichthouders in winkelcentrum

Heerlerheide. Tevens wordt de houding van de respondenten tegenover het cameratoezicht in dit gebied besproken.

Optreden politie en toezichthouders
De bewoners, bezoekers en ondernemers is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over het optreden van de politie in het winkelcentrum. Twee van de drie respondentengroepen zijn in 2007 meer tevreden over het optreden van de politie dan in 2005 (figuur 2.8). In 2005 was van de geënquêteerde bezoekers en ondernemers respectievelijk 35% en 45% (zeer) tevreden, terwijl dit in 2007 is toegenomen tot respectievelijk 46% en 53%.

Figuur 2.8 Tevreden over politieoptreden in winkelcentrum Heerlerheide 2005 en 2007, in %

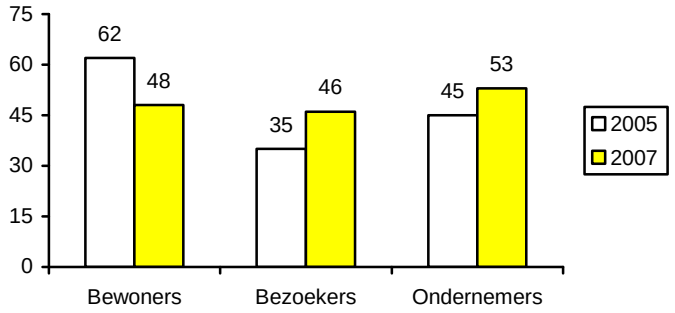

De tevredenheid over het optreden van toezichthouders in winkelcentrum is eveneens toegenomen bij twee van de drie respondenten groepen (figuur 2.9). Bewoners en bezoekers zijn in 2007 meer tevreden over het optreden van toezichthouders dan ze in 2005 waren.

Figuur 2.9 Tevreden over optreden toezichthouders in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %

Cameratoezicht
De houding van de bewoners, bezoekers en ondernemers ten opzichte van het cameratoezicht is in 2007 minder positief dan voor invoering van het cameratoezicht het geval was. In 2005 was een zeer grote meerderheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers (respectievelijk 95%, 92% en 93%) (zeer) positief over de komst van camera's (figuur 2.10). Twee jaar na plaatsing van de camera's is nog steeds een meerderheid van de respondenten positief over het cameratoezicht, maar het percentage is gedaald. Bij de bewoners en bezoekers is dit zelfs significant afgenomen.

Figuur 2.10 Positief over cameratoezicht in winkelcentrum Heerlerheide in 2005 en 2007, in %

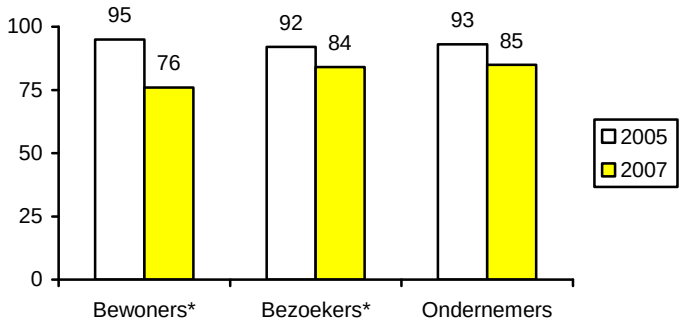

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Een overgrote meerderheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers is van mening dat cameratoezicht geen inbreuk is op de privacy (respectievelijk: 98%, 93% en 91% in 2007). Het percentage bewoners en bezoekers dat van mening is dat cameratoezicht geen inbreuk is op de privacy is in 2007 licht toegenomen ten opzichte van 2005. Het aantal ondernemers is iets afgenomen.

Figuur 2.11 Cameratoezicht in winkelcentrum Heerlerheide geen inbreuk op privacy in 2005 en 2007, in %

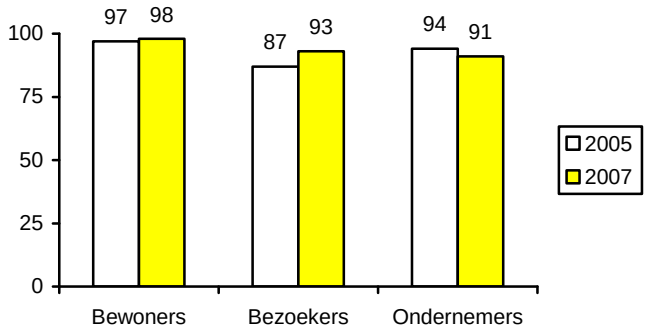

2.4 Verwachtingen en ervaringen cameratoezicht

De bewoners, bezoekers en ondernemers is gevraagd naar hun ervaringen met cameratoezicht. Voor de invoering van cameratoezicht is gevraagd aan bewoners, bezoekers en ondernemers naar hun verwachtingen omtrent het cameratoezicht. De verwachtingen van de bewoners, bezoekers en ondernemers komen niet overeen met de ervaringen (figuur 2.12). Voor het invoeren van cameratoezicht verwacht 84% van de bewoners dat veiligheidsgevoelens (sterk) zullen toenemen, in 2007 geeft 54% van de bewoners aan dat veiligheidsgevoelens (sterk) zijn toegenomen door plaatsing van de camera's. Ook van de bezoekers en ondernemers waren de verwachtingen van het effect van het cameratoezicht op hun gevoelens van veiligheid hoger dan dat het effect tot nu toe is. Alleen voor ondernemers is het verschil tussen de verwachtingen en de ervaringen niet significant.

Figuur 2.12 Verwachting/ervaring: gevoel van veiligheid zal toenemen/is toegenomen door het cameratoezicht in winkelcentrum Heerlerheide in 2005/2007, in %

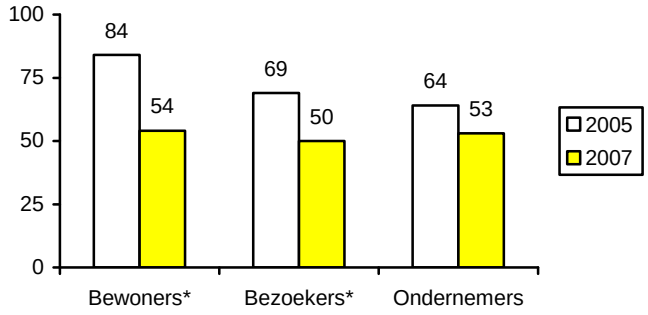

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

De verwachtingen van de bewoners, bezoekers en ondernemers omtrent de afname van agressie en geweld na plaatsen van camera's komen verschillen nog meer met de ervaringen dan de verwachtingen over de veiligheidsgevoelens(figuur 2.13). Voor het invoeren van cameratoezicht verwacht 92% van de bewoners en 90% van de ondernemers dat agressie en geweld zal afnemen na plaatsen van camera's, terwijl in 2007 ongeveer twee derde (66%) van de bewoners en iets meer dan de helft van de ondernemers (53%) aangeeft dat agressie en geweld is afgenomen na plaatsing van camera's. Ook bij de bezoekers van het winkelcentrum lagen de verwachtingen vooraf hoger dan dat de ervaringen nu zijn.

Figuur 2.13 Verwachting/ervaring: agressie en geweld zal afnemen/is afgenomen na plaatsen camera's in winkelcentrum Heerlerheide in 2005/2007, in %

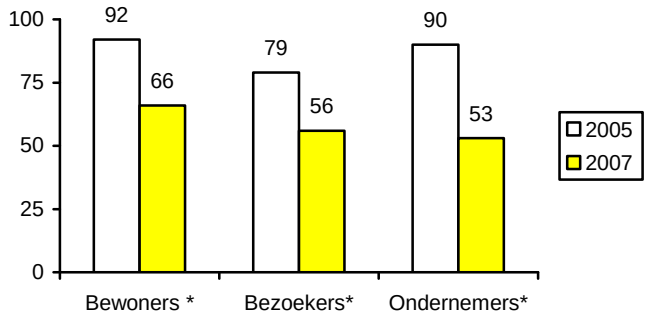

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Voor plaatsing van de camera's denkt iets 36% van de bezoekers dat het winkelcentrum aantrekkelijk wordt om te bezoeken. In 2007 ervaart slechts 13% van de bezoekers dat het gebied aantrekkelijker is geworden na het plaatsen van camera's. In 2005 beoordeelde 65% van de ondernemers de sfeer rond zijn of haar bedrijf als goed. Eind 2007 is dit percentage 53%.

3. WINKELCENTRUM HOENSBROEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de meting voorafgaand aan de invoering van het cameratoezicht en de meting twee jaar nadat de camera's zijn geplaatst. Er zijn enquêtes gehouden onder de bewoners, bezoekers en ondernemers in het cameragebied rond winkelcentrum Hoensbroek Achtereenvolgens wordt ingegaan op de (on)veiligheidsbeleving criminaliteit en overlast, de ervaringen met het optreden van de politie en de meningen over het cameratoezicht.

3.1 Veiligheidsbeleving

In deze paragraaf worden de gevoelens van (on)veiligheid van de geënquêteerde bewoners, bezoekers en ondernemers in winkelcentrum Hoensbroek beschreven. Eveneens is hen gevraagd naar het mijden van plekken in deze omgeving.

Winkelcentrum
De gevoelens van veiligheid van de geënquêteerde bewoners en de ondernemers zijn na de invoering van het cameratoezicht toegenomen, de gevoelens van bezoekers daarentegen niet (zie figuur 3.1). Bij de bezoekers is het percentage dat zich veilig voelt licht gedaald van 81% in 2005 naar 79% in 2007. De bewoners ervaren een verbetering van de veiligheidsgevoelens na invoering van het cameratoezicht. Van de bewoners voelde in 2005 62% zich veilig tegenover 75% in 2007. Bij de ondernemers is het percentage dat zich veilig voelt gestegen van 58% in 2005 naar 73% in 2007.

Figuur 3.1 Veilig voelen in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

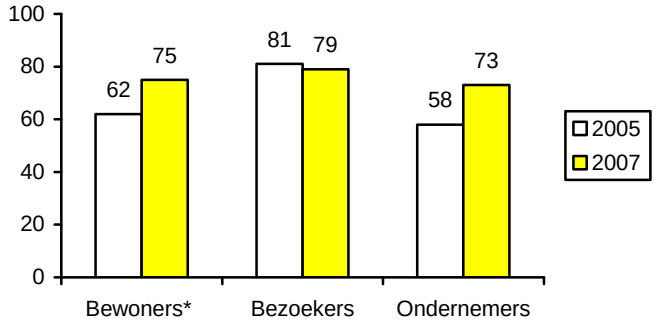

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Algemeen
Er is tevens gevraagd naar het algemene gevoel van veiligheid, waarbij niet aan een specifieke locatie is gerefereerd. De respondentengroepen voelen zich in 2007 niet significant veiliger dan in 2005(figuur 3.2). Bij bewoners en ondernemers stijgt het veiligheidsgevoel in het algemeen minder sterk als het veiligheidsgevoel in het cameragebied. Bezoekers voelen zich, in tegenstelling tot in winkelcentrum Hoensbroek, over het algemeen veiliger dan in 2005.

Figuur 3.2 Veilig voelen in het algemeen in 2005 en 2007 in %

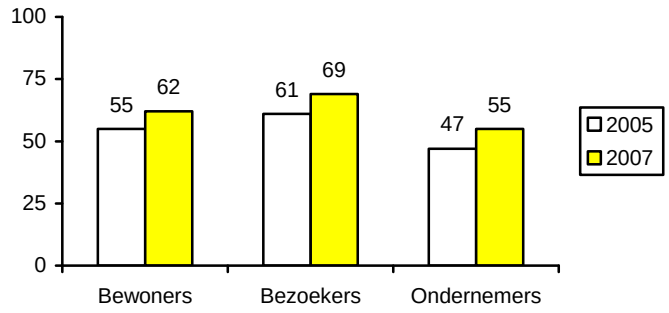

Mijden plekken
Het percentage bezoekers dat aangeeft wel eens plekken te mijden in het winkelcentrum is significant gedaald. In 2005 geeft 24% van de bezoekers aan dat zijn wel eens plekken mijden, in 2007 is dit afgenomen tot 10% (figuur 3.3). Bij ondernemers is er sprake van een daling van 37% in 2005 naar 25% in 2007. Bij de bewoners is eveneens een daling waar te nemen.

Figuur 3.3 Mijden van plekken in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007 in %

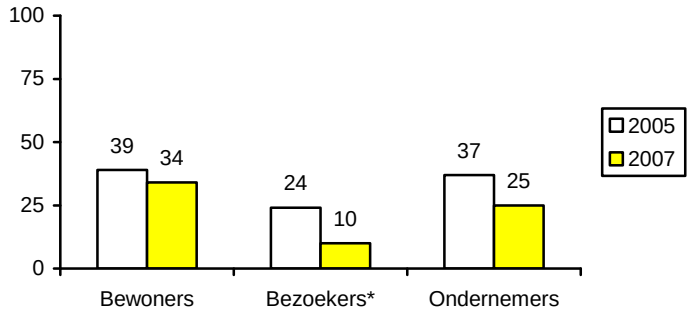

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

3.2 Criminaliteit en overlast

De bewoners, bezoekers en ondernemers is eveneens gevraagd hoe vaak zij in het winkelcentrum Hoensbroek slachtoffer zijn geweest van vandalisme, geweld of agressie en hoe vaak zij dit zelf hebben gezien (ooggetuige van zijn geweest). Indien zij slachtoffer van een misdrijf zijn geweest is vervolgens gevraagd of zij daar ook aangifte van hebben gedaan. Daarnaast is gevraagd in hoeverre zij overlast hebben ervaren, zowel voorafgaande als na invoering van het cameratoezicht.

Slachtofferschap
Het percentage bewoners, bezoekers en ondernemers dat aangeeft in 2007 slachtoffer te zijn geweest van agressie of geweld in het winkelcentrum Hoensbroek is niet significant gedaald ten opzichte van het percentage in 2005 (figuur 3.4). In 2005 gaf 24% van de bewoners, 14% van de bezoekers en 68% van de ondernemers aan, dat jaar, slachtoffer te zijn geweest van agressie en geweld. In 2007 zijn deze percentages respectievelijk 21%, 13% en 51%. Indien een respondent aangeeft dat hij of zij inderdaad slachtoffer is geweest

van agressie, geweld of vandalisme, is de vraag gesteld of hiervan aangifte is gedaan. Deed in 2005 nog meer dan de helft van de bewoners (53%) aangifte, in 2007 is het minder dan de helft (47%). De geënquêteerde bezoekers en ondernemers doen naar verhouding in 2007 ook minder aangifte dan in 2005. In 2005 deden respectievelijk 50% en 44% van deze respondentengroepen aangifte nadat zijn slachtoffer werden, in 2007 zijn deze percentages 31% en 29%.

Figuur 3.4 Slachtoffer van voorval of misdrijf in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

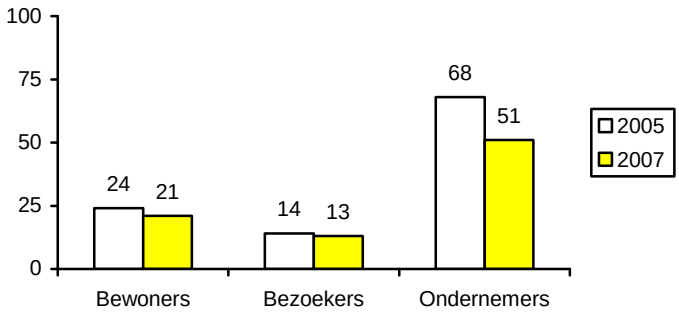

Ooggetuige

De afzonderlijke totaalpercentages van bezoekers en ondernemers die wel eens getuige zijn geweest van een voorval of misdrijf zijn in 2007 niet significant gedaald (figuur 3.5). In 2007 geven meer bewoners aan, ooggetuige te zijn geweest dan in 2005. Dit is echter ook niet significant meer. Hoewel er iets meer bewoners zijn die in 2007 voorvallen of misdrijven gezien hebben, is het gemiddelde aantal keer dat ze voorvallen of misdrijven hebben gezien licht gedaald van 1,77 in 2005 tot 1,50 in 2007. Bij ondernemers is er ook sprake van een daling van het gemiddelde aantal keer dat ze ooggetuige zijn geweest van agressie of geweld (4,77 in 2005 en 3,97 in 2007). Bij bezoekers is het gemiddelde aantal keren dat ze ooggetuige zijn geweest gelijk gebleven (1,08).

Figuur 3.5 Ooggetuige van voorval of misdrijf in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

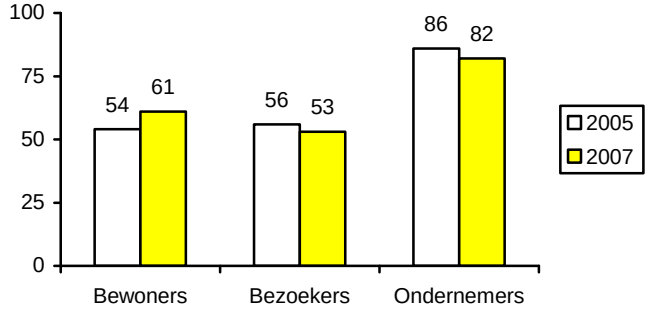

Voorvallen

De bewoners, bezoekers en ondernemers is verder gevraagd om van verschillende voorvallen en misdrijven aan te geven of die naar hun mening voorkomen in het winkelcentrum Hoensbroek. In figuur 3.6 zijn de voorvallen en misdrijven onderverdeeld in vier groepen: vermogensdelicten (fietsendiefstal; diefstal uit auto's; beschadiging/ vernieling auto's; inbraak in woningen); dreiging (bedreiging; verbale agressie; dronken mensen op straat; vrouwen en mannen die op straat worden lastig gevallen; geweldsdelicten); verloedering (overlast groepen jongeren; bekladding van muren of

gebouwen; vernieling telefooncellen/ bushokjes; hondenpoep op straat; rommel op straat; gebruik van alcohol op straat; geluidsoverlast); drugs (gebruik van drugs op straat; handel in drugs; overlast van verslaafden op straat; straatprostitutie).

Over het algemeen is er volgens de bewoners, bezoekers en ondernemers tussen 2005 en 2007 geen significante daling van het voorkomen van voorvallen en misdrijven in het winkelcentrum. Alleen bezoekers hebben in 2007 significant minder aangegeven dat voorvallen van dreiging voorkomen dan in 2005.

Figuur 3.6 Veel voorkomende voorvallen of misdrijven in en rond winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %.

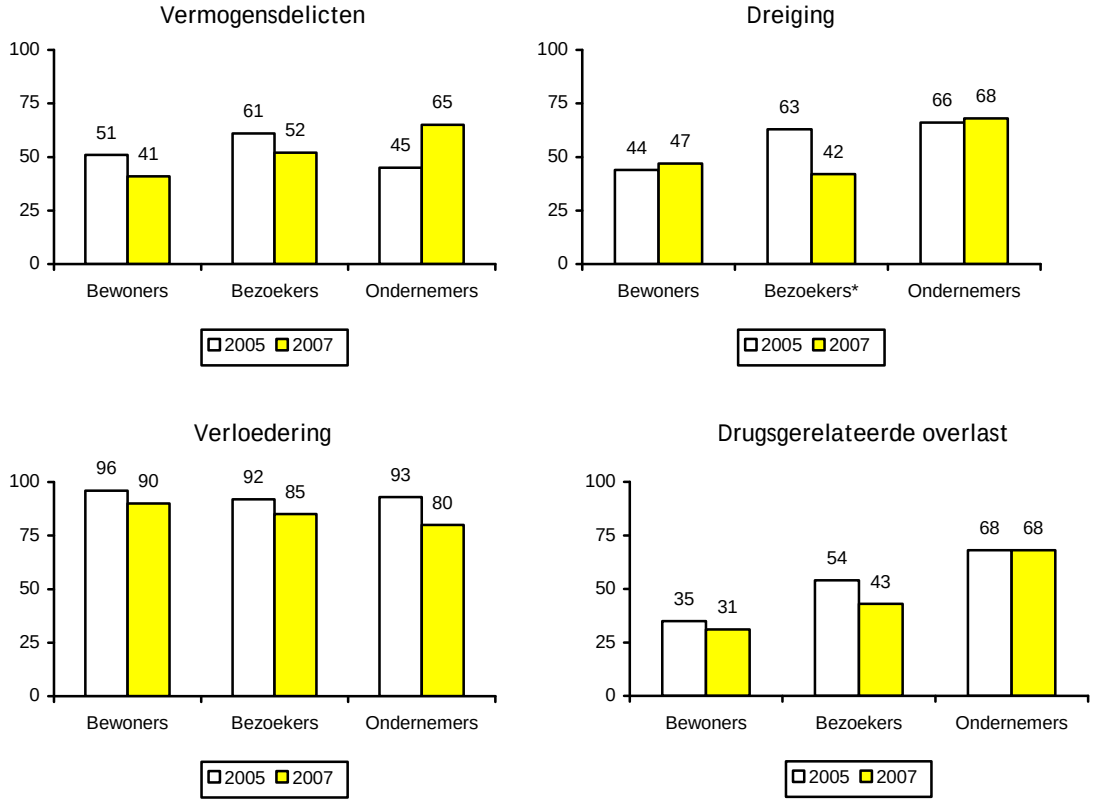

* Significant verschil ($p < 0,05$) tussen 2005 en 2007

Ervaren hinder

Vervolgens is gevraag of bewoners, bezoekers en ondernemers hinder hebben ondervonden van drugsverslaafden en jongeren. Uit de vergelijking van de metingen blijkt dat bezoekers significant minder overlast van verslaafden in het winkelcentrum ervaren(figuur 3.7). Bij bewoners en ondernemers is de daling in het ervaren van overlast niet significant. Ondernemers geven aan dat samenscholing van verslaafden en ruziemakende verslaafden minder vaak voorkomen na plaatsing van camera's. Zowel ondernemers als bewoners geven aan dat vervuiling van straten of portieken door verslaafden in 2007 minder vaak voorkomt dan in 2005.

Ook van jongeren ervaren de bezoekers rond winkelcentrum Hoensbroek in 2007 significant minder overlast dan in 2005. Bewoners ervaren ook minder overlast, maar dit is niet significant. Ondernemers ervaren in 2007 ongeveer evenveel overlast van jongeren als in 2005.

Figuur 3.7 Ervaren overlast van gedrag jongeren en verslaafden in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

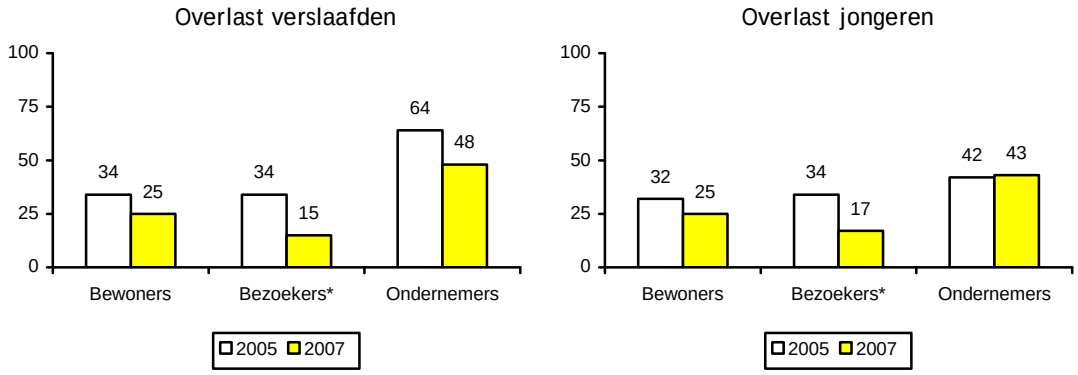

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

3.3 Toezicht

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de tevredenheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers over het optreden van politie en toezichthouders in winkelcentrum Hoensbroek. Tevens wordt de houding van de respondenten tegenover het cameratoezicht in dit gebied besproken.

Optreden politie en toezichthouders
De bewoners, bezoekers en ondernemers is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over het optreden van de politie in het winkelcentrum. Bewoners zijn in 2007 minder tevreden over het politieoptreden dan in 2005 (figuur 3.8). Iets meer ondernemers zijn in 2007 (zeer) tevreden ten opzichte van 2005 en bij bezoekers is de tevredenheid over politieoptreden nauwelijks veranderd.

Figuur 3.8 Tevreden over politieoptreden in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

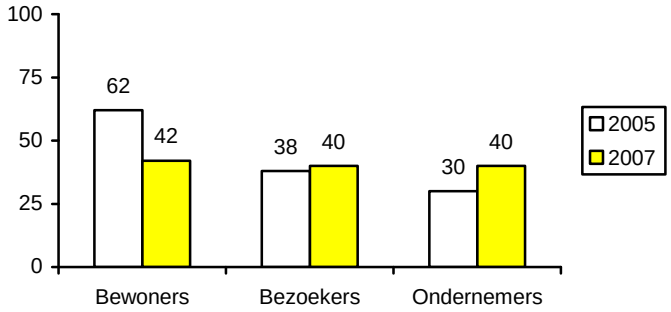

De tevredenheid over het optreden van toezichthouders in winkelcentrum is eveneens gedaald bij bewoners (figuur 3.9). Ook bij bezoekers is een significante daling te zien van de tevredenheid over het optreden van toezichthouders. Er zijn wel meer ondernemers tevreden over de toezichthouders, maar het verschil hierin is niet significant.

Figuur 3.9 Tevreden over optreden toezichthouders in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

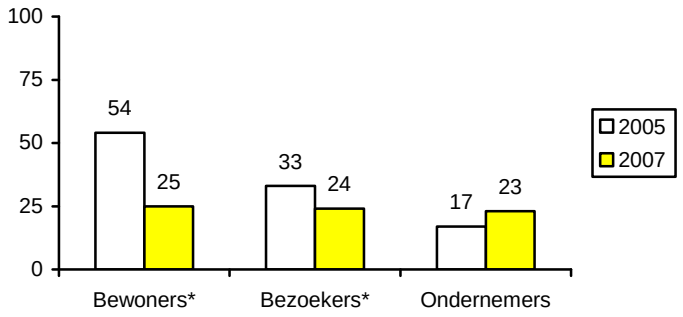

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Cameratoezicht

De houding van de bewoners en ondernemers ten opzichte van het cameratoezicht is in 2007 significant minder positief dan vooraf het geval was. In 2005 was een zeer grote meerderheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers (respectievelijk 91%, 82% en 93%) (zeer) positief over de komst van camera's (figuur 3.10). Twee jaar na plaatsing van de camera's is nog steeds een meerderheid van de respondenten positief over het cameratoezicht, maar het relatieve aantal is bij bewoners en ondernemers gedaald.

Figuur 3.10 Positief over cameratoezicht in winkelcentrum Hoensbroek in 2005 en 2007, in %

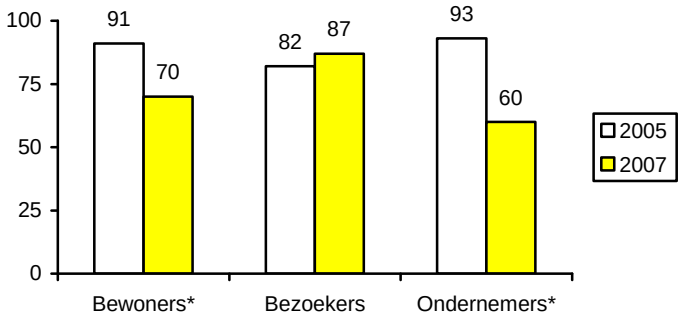

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

In figuur 3.11 is te zien dat een overgrote meerderheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers is van mening dat cameratoezicht geen inbreuk is op de privacy (respectievelijk: 94%, 89% en 88% in 2007). Het percentage ondernemers dat van mening is dat cameratoezicht geen inbreuk is op de privacy is in 2007 licht toegenomen ten opzichte van 2005. Het aantal bewoners dat deze mening heeft is iets afgenomen.

Figuur 3.11 Cameratoezicht in winkelcentrum Hoensbroek geen inbreuk op privacy in 2005 en 2007, in %

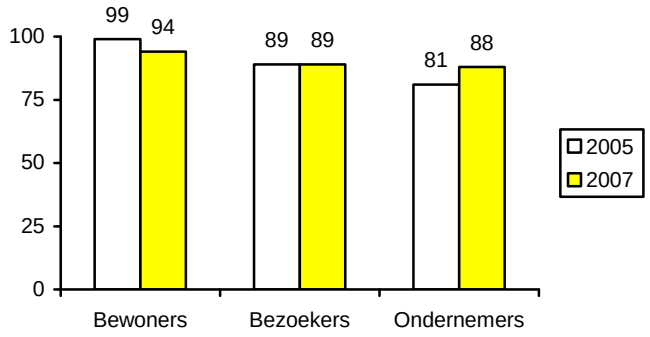

3.4 Verwachtingen en ervaringen cameratoezicht

De bewoners, bezoekers en ondernemers is gevraagd naar hun ervaringen met cameratoezicht. Voor de invoering van cameratoezicht is gevraagd aan bewoners, bezoekers en ondernemers naar hun verwachtingen omtrent het cameratoezicht. De verwachtingen van de bewoners, bezoekers en ondernemers komen evenals in winkelcentrum Heerlerheide niet overeen met de ervaringen (figuur 3.12). Voor het invoeren van cameratoezicht verwacht 83% van de bewoners dat veiligheidsgevoelens (sterk) zullen toenemen, in 2007 geeft minder dan de helft (46%) van de bewoners aan dat veiligheidsgevoelens (sterk) zijn toegenomen door plaatsing van de camera's. Ook van de bezoekers en ondernemers waren de verwachtingen van het effect van het cameratoezicht op hun gevoelens van veiligheid veel hoger dan dat het effect in 2007 is.

Figuur 3.12 Verwachting/ervaring: gevoel van veiligheid zal toenemen/is toegenomen door het cameratoezicht in winkelcentrum Hoensbroek in 2005/2007, in %

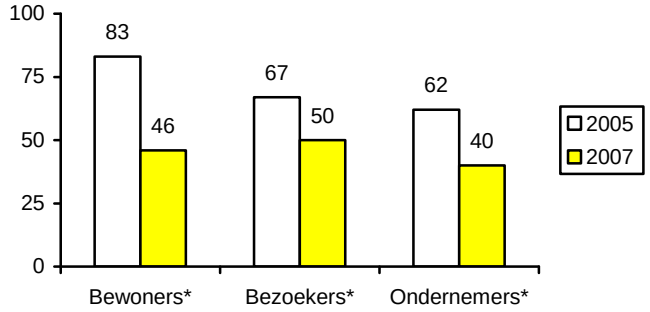

* Significant verschil ($p < 0,05$) tussen 2005 en 2007

De verwachtingen van de bewoners, bezoekers en ondernemers omtrent de afname van agressie en geweld na plaatsen van camera's komen verschillen nog meer met de ervaringen dan de verwachtingen over de veiligheidsgevoelens (figuur 3.13). Voor het invoeren van cameratoezicht verwacht 79% van de bewoners, 80% van de bezoekers en 66% van de ondernemers dat agressie en geweld zal afnemen na plaatsen van camera's, terwijl in 2007 39% van de bewoners, 46% van de bezoekers en 28% van de ondernemers aangeeft dat agressie en geweld is afgenomen na plaatsing van camera's.

Figuur 3.13 Verwachting/ervaring: agressie en geweld zal afnemen/is afgenomen na plaatsen camera's in winkelcentrum Hoensbroek in 2005/2007, in %

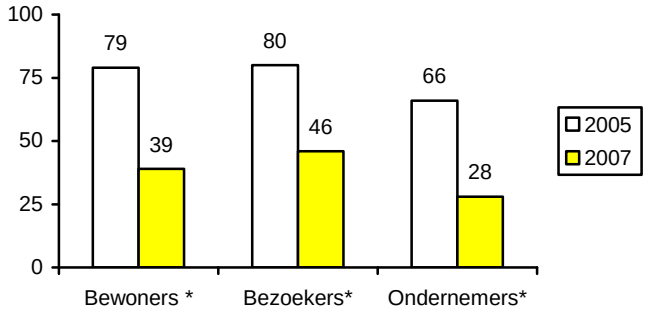

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Voor plaatsing van de camera's denkt 23% van de bezoekers dat het winkelcentrum aantrekkelijk wordt om te bezoeken. In 2007 ervaart 15% van hen dat het gebied aantrekkelijker is geworden na het plaatsen van camera's. In 2005 beoordeelde 28% van de ondernemers de sfeer rond zijn of haar bedrijf als goed. Nu is dit percentage 48%.

4. AKERSTRAAT NOORD EN HEISTERBERG

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de meting onder de bewoners, bezoekers en ondernemers in het cameragebied rond de straten Heisterberg en Akerstraat Noord voorafgaand aan de invoering van het cameratoezicht en de meting twee jaar nadat de camera's zijn geplaatst. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de (on)veiligheidsbeleving criminaliteit en overlast, de ervaringen met het optreden van de politie en de meningen over het cameratoezicht.

4.1 Veiligheidsbeleving

In deze paragraaf worden de gevoelens van (on)veiligheid van de geënquêteerde bewoners, bezoekers en ondernemers in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg beschreven. Eveneens is hen gevraagd naar het mijden van plekken in deze omgeving.

Cameragebied
De veiligheidsgevoelens van de geënquêteerde bewoners, bezoekers en de ondernemers zijn na de invoering van het cameratoezicht in Akerstraat noord en Heisterberg toegenomen (zie figuur 4.1). Bij de bezoekers is het percentage dat zich er veilig voelt significant gestegen van 70% in 2005 naar 79% in 2007. De bewoners ervaren eveneens een significante verbetering van de veiligheidsgevoelens na invoering van het cameratoezicht. In 2005 voelde 56% zich veilig tegenover 70% in 2007. Van de ondernemers gaf in 2005 63% aan zich veilig te voelen. In 2007 is dit percentage 75%.[1]

Figuur 4.1 Veilig voelen in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

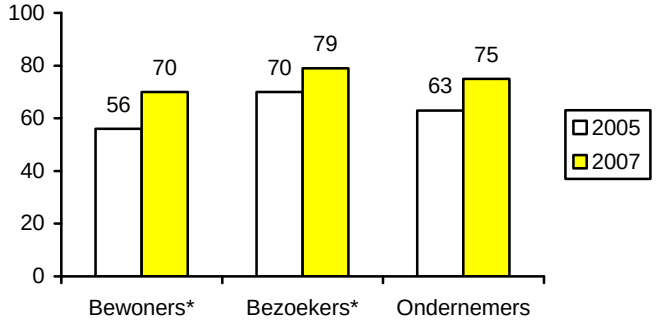

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Algemeen
Er is tevens gevraagd naar het algemene gevoel van veiligheid, waarbij niet aan een specifieke locatie is gerefereerd. Ook hier geldt dat bewoners, bezoekers en ondernemers zich veiliger zijn gaan voelen (figuur 4.2). Al is deze toename kleiner dan die in het cameragebied.

[1] Ondanks het relatief grote verschil in procentpunten tussen 2005 en 2007 is dit verschil niet significant vanwege de lager aantallen respondenten bij ondernemers (n=20 in 2007) dan onder bezoekers (n=102) en bewoners (n=34).

Figuur 4.2 Veilig voelen in het algemeen in 2005 en 2007 in %

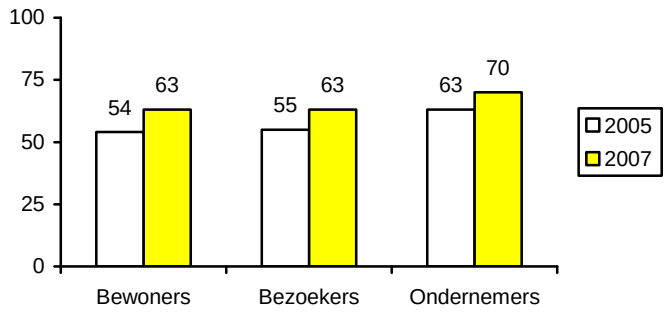

Mijden plekken
Het percentage bezoekers dat aangeeft wel eens plekken te mijden in het winkelcentrum is significant gedaald. In 2005 geeft 50% van de bezoekers aan dat zij wel eens plekken mijden, in 2007 is dit afgenomen tot 20% (figuur 4.3). Bij bewoners is er sprake van een daling van 49% in 2005 naar 40% in 2007. Bij de ondernemers daarentegen is een stijging waar te nemen in het percentage dat wel eens plekken mijdt.

Figuur 4.3 Mijden van plekken in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007 in %

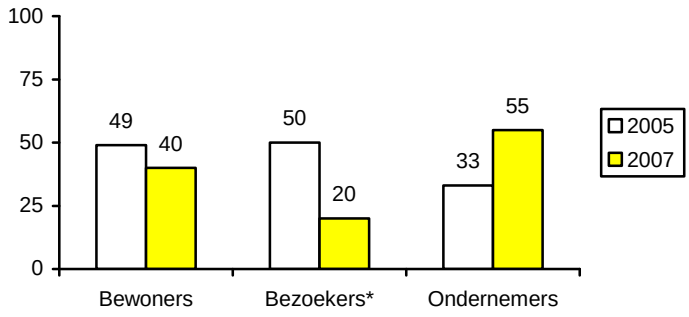

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

4.2 Criminaliteit en overlast

De bewoners, bezoekers en ondernemers is eveneens gevraagd hoe vaak zij in het winkelcentrum Hoensbroek slachtoffer zijn geweest van vandalisme, geweld of agressie en hoe vaak zij dit zelf hebben gezien (ooggetuige van zijn geweest). Indien zij slachtoffer van een misdrijf zijn geweest is vervolgens gevraagd of zij daar ook aangifte van hebben gedaan. Daarnaast is gevraagd in hoeverre zij overlast hebben ervaren, zowel voorafgaande als na invoering van het cameratoezicht.

Slachtofferschap
Het percentage bewoners, en bezoekers dat aangeeft in 2007 slachtoffer te zijn geweest van agressie of geweld in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg is ongeveer hetzelfde als het percentage in 2005 (figuur 4.4). Bij ondernemers is het aantal slachtoffers gestegen van 13% in 2005 naar 35% in 2007. Indien een respondent aangeeft dat hij of zij inderdaad slachtoffer is geweest van agressie, geweld of vandalisme, is de vraag gesteld of

hiervan aangifte is gedaan. In 2005 deed 43% van de bewoners aangifte, in 2007 is dit toegenomen tot de helft. De geënquêteerde bezoekers en ondernemers doen naar verhouding in 2007 minder aangifte dan in 2005. In 2005 deden respectievelijk 36% en 40% van deze respondentengroepen aangifte nadat zijn slachtoffer werden, in 2007 zijn deze percentages 27% en 13%.

Figuur 4.4 Slachtoffer van voorval of misdrijf in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

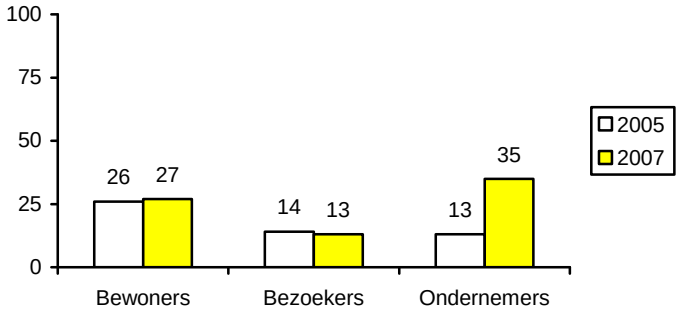

Ooggetuige

In 2007 geven niet significant meer bezoekers en ondernemers aan, ooggetuige te zijn geweest dan in 2005 (figuur 4.5). Minder bewoners hebben voorvallen of misdrijven gezien dan twee jaar eerder. Dit is echter ook niet significant verschillend. Het aantal voorvallen of misdrijven dat gemiddeld door ondernemers wordt gezien is in 2007 lager dan in 2005. Bewoners en ondernemers geven aan dat zij in 2007 gemiddeld minder vaak ooggetuige zijn geweest van agressie en geweld dan in 2005. Het gemiddelde aantal keer dat zij ooggetuige zijn geweest is gedaald van respectievelijk 2,67 en 2,40 keer in 2005 tot 1,07 en 1,90 keer in 2007. Bezoekers hebben in 2007 gemiddeld 1,90 keer agressie of geweld gezien. Dit is meer dan in 2005 toen zij gemiddeld 1,09 keer ooggetuige waren.

Figuur 4.5 Ooggetuige van voorval of misdrijf in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

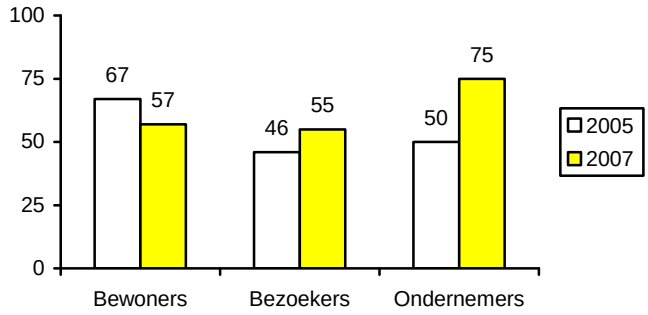

Voorvallen

De bewoners, bezoekers en ondernemers is verder gevraagd om van verschillende voorvallen en misdrijven aan te geven of die naar hun mening voorkomen in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg. In figuur 4.6 zijn de voorvallen en misdrijven onderverdeeld in vier groepen: vermogensdelicten (fietsendiefstal; diefstal uit

auto's; beschadiging/ vernieling auto's; inbraak in woningen); dreiging (bedreiging; verbale agressie; dronken mensen op straat; vrouwen en mannen die op straat worden lastig gevallen; geweldsdelicten); verloedering (overlast groepen jongeren; bekladding van muren of gebouwen; vernieling telefooncellen/ bushokjes; hondenpoep op straat; rommel op straat; gebruik van alcohol op straat; geluidsoverlast); drugs (gebruik van drugs op straat; handel in drugs; overlast van verslaafden op straat; straatprostitutie).

Bezoekers hebben in 2007 significant minder aangegeven dat vermogensdelicten, voorvallen van dreiging en drugsgerelateerde voorvallen voorkomen dan in 2005. Volgens bewoners zijn alleen de vermogensdelicten significant gedaald. Het aantal voorvallen van verloedering is niet significant gedaald volgens de respondentengroepen tussen 2005 en 2007.

Figuur 4.6 Veel voorkomende voorvallen of misdrijven in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %.

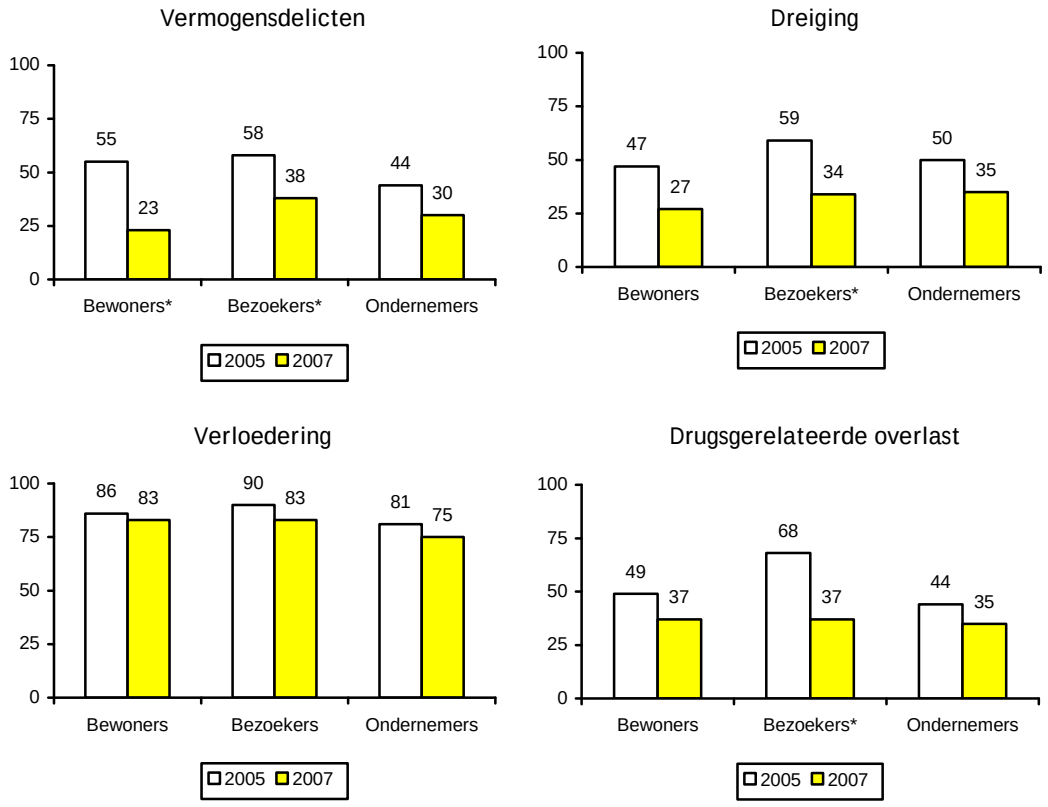

* Significant verschil ($p < 0,05$) tussen 2005 en 2007

Ervaren hinder

Vervolgens is gevraagd of bewoners, bezoekers en ondernemers hinder hebben ondervonden van drugsverslaafden en jongeren. Uit de vergelijking van de metingen blijkt dat bezoekers significant minder overlast van verslaafden in het cameragebied ervaren(figuur 4.7). Bij bewoners is hier nauwelijks een daling in en (niet significant) meer ondernemers ervaren overlast van verslaafden in 2007. Bezoekers geven met name aan dat het heen- en weergeloop van verslaafden op straat en de vervuiling van straat of portiek door verslaafden minder voorkomt.

Van jongeren ervaren de bewoners en bezoekers in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2007 niet significant minder overlast dan in 2005. Ondernemers daarentegen ervaren in 2007 ongeveer meer overlast van jongeren dan in 2005, maar ook dit is niet significant.

Figuur 4.7 Ervaren overlast van gedrag jongeren en verslaafden in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

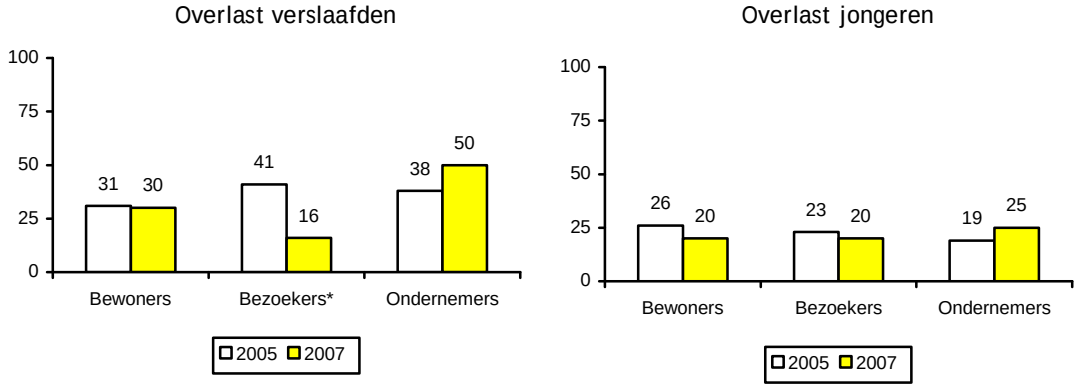

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

4.3 Toezicht

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de tevredenheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers over het optreden van politie en toezichthouders in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg. Tevens wordt de houding van de respondenten tegenover het cameratoezicht in dit gebied besproken.

Optreden politie en toezichthouders
De bewoners, bezoekers en ondernemers is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over het optreden van de politie in het cameragebied. Bewoners en bezoekers zijn in 2007 minder tevreden over het politieoptreden dan in 2005 (figuur 4.8). Meer ondernemers (40%) zijn in 2007 (zeer) tevreden ten opzichte van 2005 (31%).

De tevredenheid over het optreden van toezichthouders in winkelcentrum is significant gestegen bij bewoners (figuur 4.9). De verschillen in de tevredenheid bij bezoekers en ondernemers zijn niet noemenswaardig.

Figuur 4.8 Tevreden over politieoptreden in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

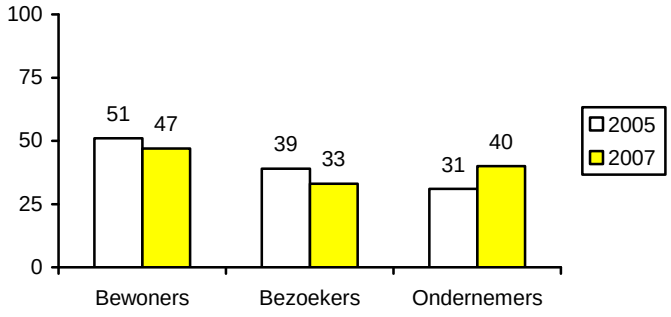

Figuur 4.9 Tevreden over optreden toezichthouders in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

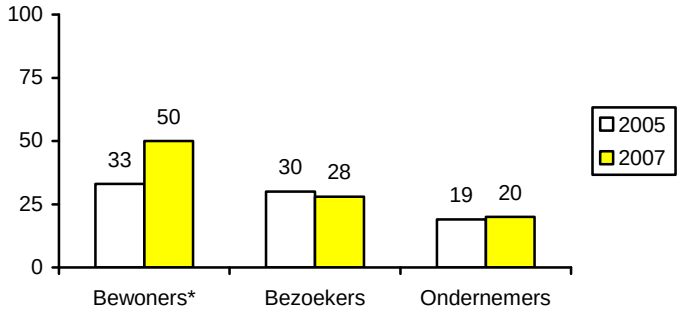

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Cameratoezicht

De houding van de bewoners en ondernemers ten opzichte van het cameratoezicht is in 2007 ongeveer net zo positief als in 2005 (figuur 4.10). In 2005 was een (grote) meerderheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers (respectievelijk 76%, 82% en 69%) (zeer) positief over de komst van camera's (figuur 4.10). Twee jaar na plaatsing van de camera's zijn deze percentages 77%, 79% en 70%.

Figuur 4.10 Positief over cameratoezicht in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005 en 2007, in %

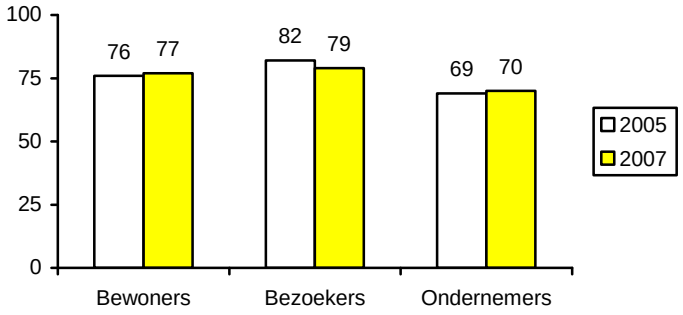

Figuur 4.11 Cameratoezicht in cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg geen inbreuk op privacy in 2005 en 2007, in %

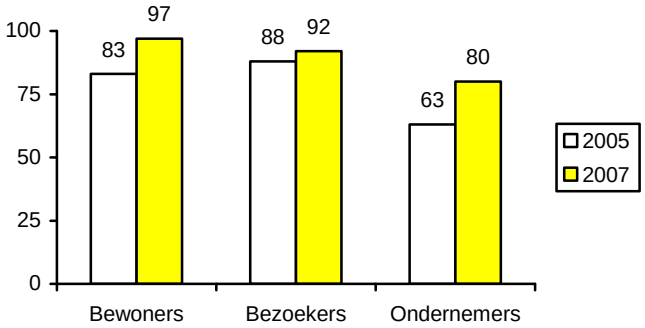

In figuur 4.11 is te zien dat een overgrote meerderheid van de bewoners, bezoekers en ondernemers is van mening dat cameratoezicht geen inbreuk is op de privacy (respectievelijk: 97%, 92% en 80% in 2007). Het percentage bewoners en ondernemers dat van mening is dat cameratoezicht geen inbreuk is op de privacy is in 2007 toegenomen ten opzichte van 2005. Het aantal bezoekers ook, maar deze toename is kleiner.

4.4 Verwachtingen en ervaringen cameratoezicht

De bewoners, bezoekers en ondernemers is gevraagd naar hun ervaringen met cameratoezicht. Voor de invoering van cameratoezicht is gevraagd aan bewoners, bezoekers en ondernemers naar hun verwachtingen omtrent het cameratoezicht. De verwachtingen van de bewoners, komen evenals in winkelcentrum Heerlerheide en winkelcentrum Hoensbroek niet overeen met de ervaringen (figuur 4.12). Bij de bezoekers komen de ervaringen ongeveer overeen met de verwachtingen en bij ondernemers zijn de ervaringen met betrekking tot het gevoel van veiligheid positiever dan vooraf verwacht.

De verwachtingen van de bewoners, bezoekers en ondernemers omtrent de afname van agressie en geweld na plaatsen van camera's komen verschillen nog meer met de ervaringen dan de verwachtingen over de veiligheidsgevoelens (figuur 4.13). Voor het invoeren van cameratoezicht verwacht 70% van de bewoners dat agressie en geweld zal afnemen na plaatsen van camera's, terwijl in 2007 60% van de bewoners aangeeft dat agressie en geweld is afgenomen na plaatsing van camera's. Bij bezoekers zit er een significant verschil tussen het aantal dat een afname van agressie en geweld verwachtte (78%) en het aantal dat het na twee jaar ervaart (56%). Meer ondernemers ervaren echter een afname dan dat ze van te voren verwachtten (67% in 2007, 44% in 2005).

Figuur 4.12 Verwachting/ervaring: gevoel van veiligheid zal toenemen/is toegenomen door cameratoezicht in gebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005/2007, in %

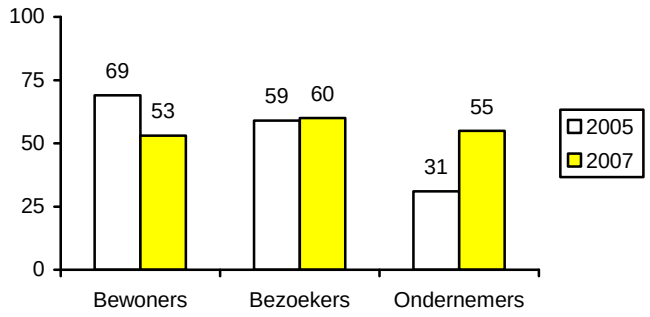

Figuur 4.13 Verwachting/ervaring: agressie en geweld zal afnemen/is afgenomen na plaatsen camera's in gebied Akerstraat Noord en Heisterberg in 2005/2007, in %

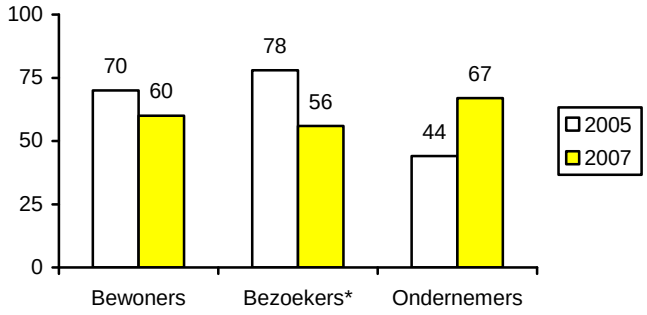

* Significant verschil (p < 0,05) tussen 2005 en 2007

Voor plaatsing van de camera's denkt 20% van de bezoekers dat het winkelcentrum aantrekkelijk wordt om te bezoeken. In 2007 ervaart 23% van hen dat het gebied aantrekkelijker is geworden na het plaatsen van camera's. In 2005 beoordeelde 44% van de ondernemers de sfeer rond zijn of haar bedrijf als goed. Nu is dit aantal hoger: 55%.

5. REGISTRATIEGEGEVENS

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen in incidentmeldingen voor de cameragebieden bij de politie in de gemeente Heerlen weergegeven.

De politiegegevens zijn afkomstig uit het bedrijfsprocessensysteem (BPS) van de politie in Heerlen. Bij de incidenten gaat het om voorvallen die ter kennis zijn gekomen van de politie. Hierbij kan het gaan om een melding door de politie zelf, door personen die een incident hebben waargenomen en hiervan de politie op de hoogte stellen of door het doen van een aangifte. Incidenten waarvan geen melding of aangifte is gedaan of op andere wijze ter kennis van de politie zijn gekomen, zijn derhalve niet als incident geregistreerd en niet in de analyses meegenomen.

Categorieën
Om te kunnen vaststellen of de veiligheid en leefbaarheid is verbeterd na invoering van cameratoezicht zijn op straatniveau cijfers verzameld over (uitgaans)geweld, vermogensmisdrijven en openbare orde problematiek in de cameragebieden.

De incidenten zijn onderverdeeld in de volgende delictcategorieën:

1. *Geweld tegen personen*: straatroof; diefstal van fiets met geweld; diefstal met geweld; overige diefstallen met geweld; openlijke geweldpleging tegen personen; bedreiging; doodslag/moord; overige misdrijven tegen het leven; eenvoudige mishandeling; zware mishandeling; verkrachting; en aanranding;
2. *Geweld tegen objecten*: vernieling aan auto; vernieling aan openbaar gebouw; vernieling overige objecten; en openlijke geweldpleging tegen goederen;
3. *Openbare orde problematiek*: belediging; discriminatie; vechtpartij (zonder gevolgen); ruzie/ twist (zonder gevolgen); overlast i.v.m. drugs; en overige overtredingen/delicten openbare orde;
4. *Vermogensmisdrijven*: diefstal uit auto; diefstal uit/vanaf andere vervoersmiddelen; inbraak woning; inbraak schuur; inbraak winkel; inbraak bedrijf; overige diefstallen met braak; zakkenrollerij; winkeldiefstal; diefstal van (vracht)auto; diefstal van motor; diefstal van (brom)fiets; en overige (eenvoudige) diefstallen.

Ontwikkelingen
Uit figuur 5.1 blijkt dat het totaal aantal incidenten uit de selectie in zowel het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg als het winkelcentrum Hoensbroek als het winkelcentrum Heerlerheide is gedaald.

In het gebied Akerstraat Noord en Heisterberg is het totaal aantal incidenten afgenomen met 38% van het aantal incidenten in 2005 (149 incidenten in 2005 en 93 incidenten in 2007). Met name de vermogensdelicten, geweld tegen personen en geweld tegen objecten zijn afgenomen. De openbare orde problematiek is niet verminderd (29 incidenten in 2005, 30 incidenten in 2007).

In winkelcentrum Heerlerheide is het totaal aantal incidenten eveneens sterk gedaald. Het totaal aantal incidenten is gedaald van 134 incidenten in 2005 naar 93 incidenten in 2007 (31%). Met name de vermogensdelicten (79 incidenten in 2005 en 38 incidenten in 2007) zijn afgenomen. De andere type incidenten zijn in2007 ongeveer even vaak geregistreerd als in 2005.

In het winkelgebied Hoensbroek is het totaal aantal incidenten naar verhouding minder sterk gedaald dan in de andere gebieden. Het totaal aantal incidenten is met 13% afgenomen (333 incidenten in 2005 en 291 incidenten in 2007). Vermogensmisdrijven en geweld tegen personen en objecten zijn afgenomen. Incidenten in de categorie openbare orde problematiek zijn niet afgenomen, maar zelfs licht toegenomen (77 incidenten in 2005 en 83 incidenten in 2007).

Figuur 5.1 Aantal incidentmeldingen politie naar soort in cameragebieden; Akerstraat Noord en Heisterberg, winkelcentrum Hoensbroek en winkelcentrum Heerlerheide, in 2004-2007

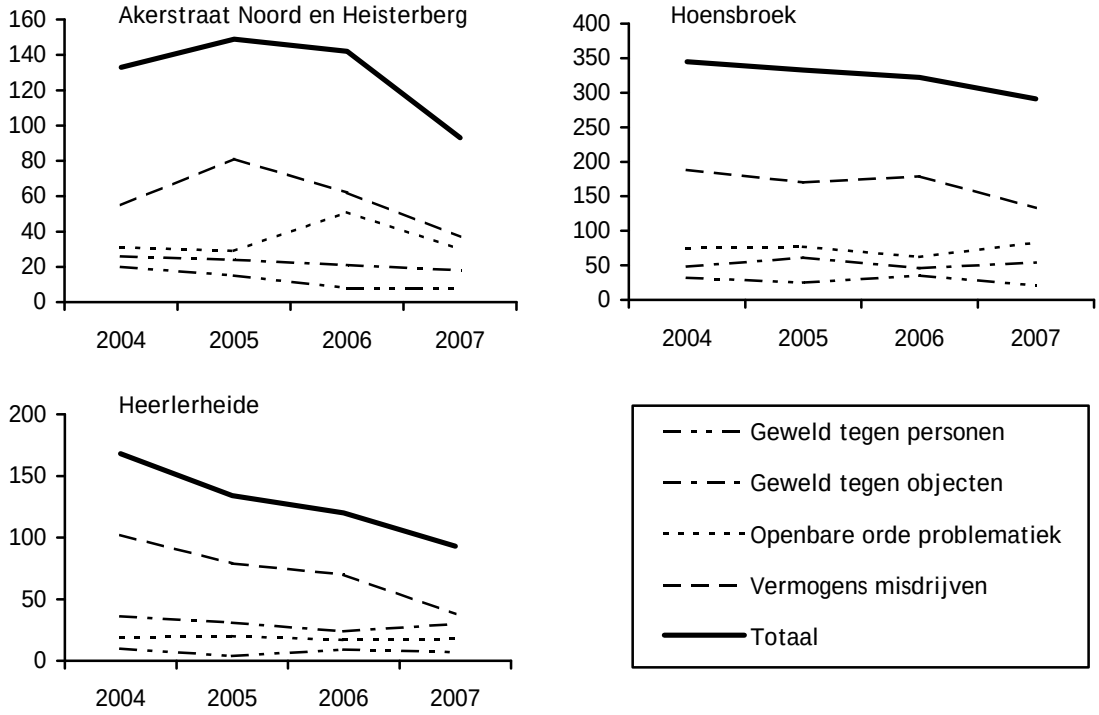

6. CONCLUSIES

In dit afsluitende hoofdstuk wordt allereerst een beknopt overzicht gegeven van de belangrijkste verschillen tussen de eindmeting na en de meting voorafgaande aan de invoering van het cameratoezicht in Heerlerheide, Hoensbroek en Akerstraat Noord. Dit wordt gedaan aan de hand van de thema's: veiligheidsbeleving; criminaliteit en overlast; toezicht; en ervaringen met cameratoezicht. Afgesloten wordt met enkele concluderende opmerkingen.

Veiligheidsbeleving
In alle drie cameragebieden is de veiligheidsbeleving significant verbeterd bij bewoners. De stijgende veiligheidsbeleving in de cameragebieden is groter dan gemiddeld in Heerlen. In het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg is de veiligheidsbeleving onder bezoekers en ondernemers eveneens verbeterd.

In winkelcentrum Heerlerheide is de veiligheidsbeleving bij de ondernemers niet (significant) gewijzigd. In winkelcentrum Hoensbroek is dit het geval bij de bezoekers.

Criminaliteit en overlast
Bewoners, ondernemers en bezoekers zijn in de drie verschillende cameragebieden minder vaak het slachtoffer geweest van (verbale) agressie en hebben er minder vaak (verbale) agressie gezien. De verschillen met de periode voordat er camera's hingen zijn echter gering en in de meeste gevallen niet significant. Wel zijn er onder de bewoners rond het cameragebied winkelcentrum Hoensbroek meer ooggetuigen van incidenten. In het cameragebied Akerstraat Noord geven in 2007 zowel meer bewoners als meer bezoekers en ondernemers aan ooggetuige te zijn geweest van een misdrijf dan in 2005.

In de winkelcentrum Heerlerheide en Hoensbroek en het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg is de overlast over het algemeen licht gedaald. Deze daling doet zich echter niet bij de ondernemers voor en ook niet in alle cameragebieden bij bewoners en bezoekers. In winkelcentrum Heerlerheide ervaren de bewoners minder overlast van drugsverslaafden en jongeren. In winkelcentrum Hoensbroek zijn het juist de bezoekers die minder overlast ervaren van drugsverslaafden en jongeren. In Akerstraat Noord ervaren de bezoekers minder overlast van drugsverslaafden, maar is de overlast van jongeren onveranderd gebleven. De overlast van jongeren was in de Akerstraat voorafgaand aan het cameratoezicht echter al relatief laag.

Politiecijfers
Uit de registratie van incidenten blijkt het aantal door de politie geregistreerde misdrijven te zijn afgenomen in de cameragebieden met tussen de 40 en 50 per jaar. Voor het winkelcentrum Heerlerheide en het cameragebied rond Akerstraat Noord en Heisterberg betekent dit een afname van één kwart tot één derde van de geregistreerde criminaliteit, terwijl deze afname in het winkelcentrum Hoensbroek 10% is. Het zijn vooral de vermogensdelicten die zijn afgenomen sinds 2005.

Evenals in andere cameragebieden in Heerlen, maar ook in andere gemeenten, worden door het cameratoezicht misdrijven gesignaleerd en ter kennis gebracht van de politie die zonder cameratoezicht niet zouden zijn gemeld. Door dit camera-effect is in de beginperiode vaak sprake van een stijging van het aantal door de politie geregistreerde incidenten. Na verloop van tijd neemt dit effect, als het cameratoezicht goed werkt en opvolging door politie en

toezichthouders plaatsvindt, weer af. Verdachten van misdrijven worden bij een goede en snelle opvolging aangehouden en geverbaliseerd. Door de verbeterde zichtbaarheid en de snelle opvolging is de pakkans groter geworden. De afschrikkende werking van camera's zal potentiële daders ontmoedigen een misdrijf te plegen, waardoor crimineel gedrag kan worden voorkomen. De afname van de geregistreerde criminaliteit doet zich in alle drie cameragebieden uitsluitend voor bij vermogensmisdrijven. De overige incidentcategorieën (geweld tegen personen, geweld tegen objecten en openbare orde problemen) zijn niet gedaald en soms zelfs toegenomen, zoals de openbare orde problematiek in Hoensbroek.

Toezicht
De tevredenheid over het optreden van de politie en de toezichthouders in de cameragebieden is bij een deel van de respondenten gedaald. De bewoners rond de winkelcentra Heerlerheide en Hoensbroek zijn in 2007 minder tevreden over de politie dan ze in 2005 waren. Wel is de tevredenheid over de toezichthouders toegenomen. De ondernemers hebben een andere mening dan de bewoners en bezoekers. Zij zijn juist minder tevreden over de toezichthouders, maar meer tevreden over de politie. De bezoekers van het winkelcentrum Heerlerheide zijn over zowel de politie als de toezichthouders in 2007 meer tevreden dan in 2005.

Ondernemers in het cameragebied Akerstraat Noord zijn in 2007 meer tevreden over het optreden van de politie. Bezoekers en bewoners zijn daar echter minder tevreden over dan in 2005. Bewoners zijn daarentegen in 2007 meer tevreden over het optreden van de toezichthouders. Bij ondernemers en bezoekers is in 2007 de tevredenheid niet veranderd ten opzichte van 2005.

Verwachtingen
Over het cameratoezicht zijn in de beide winkelcentra de respondenten minder positief in 2007 dan voor de plaatsing van de camera's in 2005. Voor het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg zijn de positieve gevoelens in 2007 ongeveer even groot als de verwachtingen in 2005. De verwachtingen in dit cameragebied waren bij bewoners, bezoekers en ondernemers minder hoog dan in de twee andere gebieden.

De verwachtingen die de bewoners, bezoekers en ondernemers van de winkelcentra Heerlerheide en Hoensbroek vooraf hadden van de veranderingen door het cameratoezicht zijn significant hoger dan de veranderingen die ze er in twee jaar hebben ervaren. Alleen in het cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg komen de verwachtingen bij bezoekers wat betreft hun veiligheidsbeleving overeen met hun ervaringen. Met name ondernemers ervaren meer veiligheid en een grotere afname van agressie dan ze vooraf hadden verwacht.

Ten slotte
Het doel van het cameratoezicht in de drie gebieden is deels bereikt. De veiligheidsbeleving is verbeterd, maar de criminaliteit is niet significant gedaald. Bewoners, bezoekers en ondernemers zijn na plaatsing van de camera's niet significant minder vaak slachtoffer geweest van misdrijven.

Daarnaast is de overlast van drugsverslaafden en jongeren in de winkelcentra Heerlerheide en Hoensbroek afgenomen. De veranderingen die zich hebben voorgedaan blijven echter achter bij de verwachtingen van bewoners, bezoekers en ondernemers. Zij hadden grotere veranderingen verwacht door het cameratoezicht dan hetgeen ze in werkelijkheid hebben ervaren. Daarnaast is er onduidelijkheid over het optreden van de politie en de toezichthouders. Bij een deel van de respondenten is de tevredenheid hierover toegenomen, maar bij een vergelijkbaar deel is die juist afgenomen. De ontevredenheid van de

respondenten kan samenhangen met de niet afnemende criminaliteit en openbare orde problematiek en de slechts geringe afname van overlast van jongeren.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bieleman, B., A. Kruize, J. Snippe (2002):
Evaluatie Cameratoezicht Groningen. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Heerlen (2004):
Monitor Operatie Hartslag Heerleen. Meting 2004. Gemeente Heerlen, Heerlen.

Gemeente Heerlen (2002):
Cameratoezicht in Heerlen. Gemeente Heerlen, Heerlen.

Gemeente Heerlen, Politiedistrict Heerlen en VCS (2008)
Procedure handboek cameratoezicht. Gemeente Heerlen, Heerlen

Leeuw, de E., J. Hox (1998):
Non-respons in Surveys: een overzicht. In: Kwantitatieve Methoden, 19, 31-53.

Snippe, J., A. Kruize, B. Merkelijn, H. Naayer, B. Bieleman (2003):
Evaluatie Cameratoezicht Rotterdam. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., A. Kruize, C Ogier, B. Bieleman (2005):
Evaluatie Cameratoezicht Gouda. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., A. Kruize, C. Ogier, B. Bieleman (2005):
Evaluatie Cameratoezicht Heerlen. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam

Uitvoeringsconsortium Projectbureau Politiemonitor (2003):
Politiemonitor bevolking 2003. Uitkomsten voor de regio Limburg Zuid. Uitvoeringsconsortium Projectbureau Politiemonitor, Den Haag.

BIJLAGE ONDERZOEKSMETHODEN EN RESPONS

1. Kwantitatieve onderzoeksmethoden

Kwantitatieve onderzoeksmethoden worden gebruikt om in kaart te brengen hoe meningen, opvattingen of problemen binnen een bepaalde groep verdeeld zijn. Bij deze vorm van onderzoek wordt meestal met (grote) steekproeven gewerkt en worden (veel) mensen tegelijk ondervraagd. De vragenlijsten bestaan vooral uit gesloten vragen: de respondent kan een keuze maken uit vooraf opgestelde antwoorden.

Kwantitatief onderzoek wordt uitgevoerd met behulp van telefonische, schriftelijke of face-to-face enquêtes. Een keuze uit deze methodes wordt gemaakt aan de hand van de samenstelling en grootte van de te onderzoeken groep, de onderzoeksvragen, het tijdspad en de beschikbare middelen.

Telefonische enquêtes
Telefonisch onderzoek is een goede keuze als een grote groep mensen ondervraagd moet worden en deze mensen ook nog eens verspreid zijn over een groot gebied. Een voorwaarde hierbij is dat de telefoonnummers van de respondenten beschikbaar zijn. Deze vorm van onderzoek is in korte tijd te realiseren en de resultaten zijn snel inzichtelijk.

Schriftelijke enquêtes
Schriftelijk onderzoek is geschikt als er voldoende tijd is en het van belang is dat respondenten zonder tussenkomst van een interviewer tijd hebben om na te denken over hun antwoorden. Aan de respondenten in de steekproef wordt een schriftelijke vragenlijst met begeleidende brief gestuurd. Er zijn twee belangrijke voorwaarden bij schriftelijk onderzoek: de adressen van de doelgroep moeten beschikbaar zijn; en er moet bij de respondenten een flinke mate van betrokkenheid bij het onderwerp zijn (anders werken mensen niet mee aan het onderzoek en zal de respons relatief laag zijn). Schriftelijke onderzoek kan goedkoper zijn, maar kent een langere doorlooptijd en vaak een lagere respons.

Face-to-face enquêtes
Face-to-face onderzoek vindt met name plaats bij langere enquêtes, onder moeilijk te bereiken doelgroepen (bijvoorbeeld verslaafden, dak- en thuislozen en hangjongeren) of bij onderwerpen die zich minder goed lenen voor telefonische of schriftelijke enquêtes (bijvoorbeeld slachtoffers van (huiselijk) geweld). Daarnaast wordt face-to-face onderzoek wel toegepast in gebieden met een relatief gering aantal potentiële respondenten en verhoudingsgewijs weinig vaste telefoonaansluitingen. Dit is bijvoorbeeld het geval in de cameragebied Akerstraat Noord en Heisterberg. Face-to-face onderzoek heeft een aantal voordelen: de interviewer kan de vragen toelichten; de respondenten worden persoonlijk aangesproken; en het is een goede manier om lastig te bereiken groepen te ondervragen. Een nadeel ten opzichte van telefonisch en schriftelijk onderzoek is dat deze methode relatief veel tijd kost en derhalve duurder is.

Respons
Naast de grootte van de te onderzoeken groep en het tijdspad is ook de respons een belangrijke factor in de keuze voor een onderzoeksmethode. Bij reguliere veldwerkprocedures is een respons van 50% à 60% te verwachten. Niet alleen het veldwerk, maar ook de dataverzameling zelf is van invloed op de respons. Het face-to-face interview levert

gemiddeld de hoogste respons (70%) op, telefonische interviews is een goede tweede met gemiddeld 67% en postenquêtes leveren gemiddeld 61% respons op. [1]

Een combinatie van dataverzamelingsmethoden wordt vaak ingezet om een hogere respons te verkrijgen. Hierbij worden de sterke punten van de gebruikte dataverzamelingsmethoden met elkaar gecombineerd.

2. De toegepaste enquêtes

Het afnemen van de enquêtes voor de evaluatie van het cameratoezicht in de drie cameragebieden (winkelcentrum Heerlerheide, winkelcentrum Hoensbroek en Akerstraat Noord en Heisterberg) hebben plaatsgevonden in het najaar van 2005 en 2007. Gekozen is om verschillende benaderingswijze bij de doelgroepen te gebruiken om de respons te maximaliseren.

Benaderingswijze
De ondernemers, bewoners en bezoekers zijn op diverse manieren benaderd. Bij de ondernemers is de vragenlijst face-to-face afgenomen. De bezoekers zijn op straat benaderd door de enquêteurs waar hen is gevraagd mee te werken aan het onderzoek. Indien zij hiertoe bereid waren is het telefoonnummer gevraagd en zijn zij op een later tijdstip door de enquêteur gebeld om telefonisch de vragenlijst af te nemen. Een combinatie van dataverzamelingsmethodes is gebruikt om de bewoners te benaderen. Ten eerste is getracht hen telefonisch te bereiken. Lukte dit niet, dan zijn zij schriftelijk benaderd. Om de respons te verhogen is vervolgens een enquêteur langs de deuren gegaan om de vragenlijst face-to-face af te nemen. Deze handelswijze is conform onze ervaringen met respondenten uit ander onderzoek: de hoogste respons wordt bereikt met behulp van een schriftelijke aankondiging en een persoonlijk bezoek aan huis.

Respons
Om de respons te berekenen wordt voor de ondernemers en bewoners uitgegaan van de oorspronkelijke steekproef van adressen waarbij verkeerde adressen en reeds verhuisde personen niet zijn meegenomen. Tabel 1 laat zien dat voor de totale onderzoeksgroep een respons is bereikt van 68%. Het merendeel (82%) van de aangesproken bezoekers wilde meewerken aan de enquête. Daarnaast wilde meer dan de helft (59%) van de ondernemers en van de bewoners (57%) meewerken aan de enquête.

Het totaal aantal geworven bezoekers wordt gezien als de steekproef, waarbij incorrecte telefoonnummers niet zijn meegenomen. Daarnaast zijn de personen die uiteindelijk niet benaderd zijn, aangezien het vooropgestelde aantal af te nemen enquêtes reeds was behaald evenmin meegenomen. De totale onderzoeksgroep bestaat derhalve in 2005 uit 838 personen en in 2007 uit 843 personen.

[1] Leeuw, de E., J. Hox (1998). Non-respons in Surveys: een overzicht. In: Kwantitatieve methoden, 19, 31-53.

Tabel 1 Overzicht respons naar onderzoeksgroep, 2005 en 2007

2005	**Ondernemers**		**Bewoners**		**Bezoekers**		**Totaal**	
	n	%	n	%	n	%	N	%
Steekproef	**138**	**-**	**284**	**-**	**-**	**-**	-	-
technische non-respons*	18	-	18	-	-	-	-	-
niet benaderd	0	-	0	-	-	-	-	-
Onderzoeksgroep	**120**	**100**	**266**	**100**	**452**	**100**	**838**	**100**
niet bereikt (binnen onderzoeksperiode)	9	8	0	0	117	26	126	15
weigering	10	8	55	21	28	6	93	11
afgenomen interviews	101	84	211	79	307	68	619	74

2007	**Ondernemers**		**Bewoners**		**Bezoekers**		**Totaal**	
	n	%	n	%	n	%	N	%
Steekproef	**176**		**344**		**351**		871	
technische non-respons*	17		7		5		29	
niet benaderd	0		0		0		0	
Onderzoeksgroep	**159**	**100**	**337**	**100**	**347**	**100**	**843**	**100**
niet bereikt (binnen onderzoeksperiode)	46	29	40	12	29	8	115	14
weigering	19	12	105	31	32	9	156	19
afgenomen interviews	94	59	192	57	286	82	572	68

* incorrecte telefoonnummers (bezoekers) of zaak gesloten (ondernemers)